Operazangeres

Annie Schoonus

1931 – 1992

Operazangeres in Wenen, Hannover, Regensburg en Braunschweig
Professor für Gesang aan de Hochschule für Musik und Theater te Hamburg

Unentse biografieën 3

ISBN/EAN 978-90-78933-29-8
Uitgever “’t Schoor, heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel”
Drukkerij ELKA Tilburg
Datum 7 september 2018

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voorwoord

De Weense

Gonnie Beenakkers - Schoonus

Ons Annie – bij de geboorte noemde dokter Lobach haar "de Weense". Ze kwam met haar pikzwarte haar en haar bruin getinte huid duidelijk uit een andere hoek dan de "Unentse" en had haar uiterlijk van haar Oostenrijkse moeder.

Ze bruiste van leven, had een tomeloze energie en was een tweede moeder voor de kleintjes in ons gezin, waar ik toe behoorde. Zij kleedde ons en stopte ons vol met muziek. Ieder jaar op 8 maart, moeders verjaardag, zongen we een vierstemmig lied en op 27 maart, vaders verjaardag, een nieuw vierstemmig lied. Dit waren niet zomaar populaire liedjes, maar muziek van Händel, Haydn, Mozart, soms ook met toepasselijke teksten.

Zij leerde mij als kleuter piano spelen, alles uit het hoofd, quatre mains, alles uit het hoofd. Ook speelden we op schooluitvoeringen six mains, Annie, Trees en ik.

Zij zorgde ervoor dat dorpsgenoten naar uitvoeringen van de Mattheuspassion in Zaltbommel konden gaan. Zij regelde een bus en ging de entreekaarten op de fiets in Zaltbommel ophalen. Zo kon half Udenhout met de bus mee naar de uitvoering.

Zij versierde ons ouderlijk huis met bloemen uit de tuin. De mooie borders die moeder met zorg had aangelegd werden kaalgeplukt. Mijn moeder zei dan: "De wervelwind is weer langs geweest".

Annie heeft een prachtige operacarrière gehad in achtereenvolgens Wenen, Hannover, Regensburg en Braunschweig. Ze was geliefd bij het Duitse operapubliek. Op 29 maart 1985 kreeg ze in een Duitse krant de volgende prachtige recensie op een vertolking van de *Alt-Rhapsodie* van Johannes Brahms: *Da schauert's aber im Publikum, wenn Annie Schoonus mit einem Timbre von atemberaubender Schönheit die Rhapsodie für Altstimme, Männerchor und Orchester, opus 53, interpretiert. So weiche, leidenschaftliche und blutvolle Töne hört man nicht alle Tage.* Vertaald: Het publiek huivert wanneer Annie Schoonus de Rapsodie voor alt, mannenkoor en orkest, opus 53, vertolkt met een timbre van adembenemende schoonheid: zo zacht, zo gepassioneerd; zulke bloedmooie klanken hoor je niet vaak.

In de tijd dat zij doceerde aan de Hochschule für Musik in Hamburg en ziek was, heeft zij niet willen weten hoe ernstig ziek zij was. Over sterven heeft zij nooit gesproken. Zij vierde alle ongemakken met een positieve houding. Bijvoorbeeld toen de rolstoel echt nodig was (die al maanden onder een laken in huis verborgen stond) riep zij de buren bijeen: "Première rolstoel". Dan vloeide de Sekt rijkelijk en zij voelde zich gelukkig. Zij had honderden vrienden, uit alle steden waar zij gezongen had, die afscheid kwamen nemen. Het werd telkens een feest.

Zij was geliefd bij vele Udenhouters. Ondanks dat zij al jaren in het buitenland woonde, informeerde men altijd: "Hoe is het met jullie Annie?"
Samen met Trees had ik het voorrecht om bij haar sterven te zijn. Het was een vredig moment. Haar begrafenis in de Lambertuskerk werd druk bezocht.

Deel 1
Levensbeschrijving

Hoofdstuk 1

Geboren op 2 juli 1931
Opgegroeid met muziek

Tweede kind Sjef Schoonus en Maria Grimm
Annie Schoonus is geboren in Udenhout op 2 juli 1931 als het tweede kind uit het gezin van Sjef Schoonus en Maria Grimm.

De familie Schoonus is van oudsher afkomstig uit Helvoirt. Vader is geboren op 27 maart 1897 in de Kreitenmolenstraat. Hij woonde recht tegenover de melkfabriek, die daar in 1916 is gebouwd. En hij vond daar na de Eerste Wereldoorlog zijn werk. Hij volgde vele avondcursussen, waaronder boekhouden, en hij werd de boekhouder van de fabriek. Op 13 juni 1923 slaagde hij te Arnhem voor de opleiding assistent-directeur. Als boekhouder zal hij vooral de administratie van de aangeleverde - en de verkochte melk hebben moeten registreren. Door de groei van de fabriek kreeg hij later een assistent-boekhouder. Sjef deed ook inkopen, zoals boter bij de firma Van den Bergh & Jurgens, waarvoor hij vaak naar Rotterdam moest reizen. Na de koop van Melkinrichting De Hoop Tilburg in 1946 volgde medio 1949 de benoeming van Sjef tot bedrijfsleider aldaar. Deze melkinrichting was gevestigd aan de Sophiastraat, een zijstraat van de Heuvelstraat. Naast zijn werk voor de Zuivelfabriek had Sjef een agentschap voor de Eerste Rotterdamsche, een verzekeringsmaatschappij, waarvoor hij vooral brandverzekeringen onder boeren in beheer had. Sjef moest al in 1951, 54 jaar oud, stoppen met werken, na een hartinfarct. Hij is overleden op 24 augustus 1961.

Moeder Maria Grimm kwam mee met de Weense kinderen die na de Eerste Wereldoorlog naar Udenhout kwamen voor een korte vakantie, met name als begeleidster van haar neefje en nichtje Hans en Bertha Grimm. Ze was toen ondergebracht in het gezin van De Bakker in de Mortel. Maria vertrok ook weer, zoals gebruikelijk, maar later – toen de boerderij van De Bakker afbrandde – stuurde de familie De Bakker een brief naar Maria met het verzoek te komen helpen. Maria betaalde zelf de heenreis en de familie De Bakker de terugreis. In 1925, Maria was 17 jaar, stierf mevrouw Besselink – van Casteren in het kraambed. Haar man Jan Besselink was de directeur van de melkfabriek. Opnieuw ging er een verzoek naar Oostenrijk. Maria werd gevraagd om het gezin met vijf kinderen te ondersteunen en het huishouden draaiend te houden. Daar kwam ook de onderdirecteur Sjef Schoonus op bezoek voor besprekingen. Het klikte tussen Sjef en Maria en ze trouwden in 1929. Maria Grimm mocht 83 jaar worden en overleed op 15 maart 1991.

Opa Jacob Grimm werkte op een spinnerij en vond een lijm uit waarmee je vilt kon vasthouden op klossen. Dat leverde blijkbaar zoveel rendement op dat opa Grimm in een directeurswoning mocht wonen inclusief de toezegging dat eventueel na zijn dood zijn weduwe daar kon blijven wonen. Oma Anna Grimm – Vaniss kwam aanvankelijk iedere keer als er een kind werd geboren naar Udenhout en bleef dan een half jaar. Na de geboorte van het vijfde kind, Franz, bleef Anna voorgoed bij haar dochter inwonen.

Opgegroeid in de Zeshoevenstraat
Het gezin van Sjef Schoonus en Maria Grimm woonde op het adres Zeshoevenstraat 11. Annie was de tweede in het gezin van tien kinderen. Zoals zo vaak in grote gezinnen werd ook Annie als een van de oudste kinderen actief ingezet in het huishouden. Voor Annie betekende dat de zorg voor de kleding van de kinderen, hetgeen uiteindelijk leidde tot een opleiding aan de modevakschool en het behalen van het diploma coupeuse. Daarnaast moest Annie al snel gaan werken. Zo kwam ze in het gezin van bakker Haen - Boom aan de Groenstraat, waar ze de zorg voor de kinderen had.

Thuis werd altijd gezongen
In huize Schoonus is de kinderen de muziek met de paplepel ingegeven. Muziek hoorde bij het gezin, er werd thuis veel gezongen en Annie leerde al op jonge leeftijd piano spelen.

Vader was muziekliefhebber. Hij zong in het kerkkoor, was lid van het koor Oefening en Vermaak en hij speelde ook toneel. Moeder had plezier in zingen, weliswaar thuis, maar ze zong echt veel. Vanuit deze passie kreeg de oudste zoon, Bart, een keer met zijn verjaardag of met Sinterklaas een trekharmonica. Bart speelde dag en nacht met dat ding. Dat was voor vader reden om de muzikale interesse van zijn zoon te bevorderen en hij kocht een piano, die een plekje kreeg in de voorkamer. De oudste kinderen kregen pianoles. Bart kreeg les van de heer Simons uit Tilburg, Annie van Ria Mulder – de Goeij (de echtgenote van gemeentesecretaris Willy Mulder) en later van Riet Haans (een zus van slager Gust Haans). Nog later kwam er een pianoleraar aan huis, Frits van der Sterren (een broer van vroedvrouw juffrouw Van der Sterren). Zo kwam ook Annie in aanraking met muziek, ze had er aanleg voor en ze toonde van begin af aan grote interesse in muziek.

De muzikale opvoeding thuis werd voor Annie nog eens versterkt op de lagere school, waar zij meespeelde en zong in uitvoeringen, kleine musicals en toneelstukjes.

Optreden tussen de schuifdeuren
Annie leefde zich in de jaren die volgden volop uit in muziek maken en samen zingen. Als vader of moeder jarig was zorgde Annie ervoor dat het hele gezin samen zong en muziek speelde. Ze traden op “tussen de schuifdeuren”. De voorstellingen duurden niet zomaar een paar minuten, maar minstens een uur, soms wel langer. En met de jaren werd het alsmaar groter. Er werd zelfs vierstemmig gezongen. Annie zette het allemaal in elkaar en zij leerde haar broers en zussen ieder hun eigen zangpartij.

Vader was bevriend met de eigenaar van muziekhandel Bram Spiero in Tilburg en daar kocht hij bladmuziek. Oudste zoon Bart zat intussen op het seminarie, waar hij orgel- en dirigeerles kreeg. Ook hij bracht regelmatig bladmuziek mee naar huis.

Administratief werk
Na haar middelbare school was Annie jarenlang de secretaresse van haar vader, toen die bedrijfsleider was van “De Hoop” in Tilburg, onderdeel van de Udenhoutse Zuivelfabriek Sint-Isidorus. Later, tijdens haar studie, deed ze parttime administratief werk bij Hoppenbrouwers.

Actief in het dorp
De optredens thuis vonden geleidelijk aan ook hun weg in het dorp. Het begon op de meisjesschool Sint-Felix. Drie zusjes Schoonus traden dan samen op: Annie, Trees en Gonnie.
Annie begon in de tijd dat ze studeerde op het conservatorium zelf piano- en zanglessen te geven aan kinderen uit het dorp. Toen werd het de huisgenoten al te gortig. Annie vond bij Frans van de Pas aan de Slimstraat een ruimte waar zij piano- en zanglessen mocht geven. Daar heeft bijvoorbeeld Toos Vervoord enkele zanglessen bij Annie gevolgd. “Niet om mooi te kunnen zingen”, vertelde Toos, “maar om nog mooier te kunnen zingen”. Meer Udenhouters volgden les bij Annie, bijvoorbeeld ook Theo Hoppenbrouwers.

Annie was vanzelfsprekend lid van het Udenhoutse dameskoor Zanglust, waarvan Toon Brekelmans dirigent was. Als Toon afwezig was, dirigeerde Annie het koor. In 1952 werd in Udenhout de operette Rose-Marie opgevoerd onder leiding van Jan Merkelbach, een operette met het dameskoor Zanglust en mannenkoor Oefening en Vermaak. Annie zong de hoofdrol.

Annie speelde het orgel in de kapel van de zusters van Sint-Felix. Ze zong vaak een Ave Maria bij huwelijken en begrafenissen, zoals in 1959 bij de begrafenis van de moeder van Hein van den Berg, die bevriend was met broer Harry. Zo was het logisch dat Annie in 1964 de eerste dirigente werd van het dameskoor van de St.-Lambertusparochie.

In 1956 is oudste broer Bart priester gewijd. Annie regisseerde een familiekoor en bij zijn eerste Heilige Mis in de Udenhoutse kerk zong dat koor *Duo Seraphim* van Tómas Luis de Victoria.

Vriendschap

Annie trok met veel mensen op en ze zocht dat ook actief op. Annie had een abonnement bij de schouwburg in Tilburg en ze nam dan altijd anderen mee. Maar ze vond het ook leuk om “met z’n allen” naar de duinen te fietsen voor ontspanning. Veel Udenhouters hebben daar zeer vriendschappelijke herinneringen aan overgehouden. Zoals Tine Witlox, zuster Giuseppe. Annie en Tine waren geen klasgenoten, maar ook Tine zong in de hoogste klas in de operette of de musical waarmee het schooljaar werd afgesloten. Later werkte Annie op het kantoor van de melkfabriek in Tilburg en Tine op de BLO-school in Tilburg. Vaak fietsten ze samen naar Tilburg en weer naar huis. Annie heeft gezongen bij de kleine professie van Tine.

Hoofdstuk 2

Een stem uit duizenden
Conservatorium

Haar stem viel op
Annie zong solo aria's in trouw- en rouwdiensten, zoals het Ave Maria van Schubert of van Gounod, Bist du bei mir van Bach of het Panis Angelicus. Bij een van die gelegenheden was Jos van Amelsfoort in de kerk aanwezig, die na afloop naar haar toekwam en haar adviseerde naar het conservatorium te gaan.
Jos van Amelsfoort (Kaatsheuvel 8 januari 1910 – 14 november 2003) is een Nederlands componist, die piano en compositie studeerde aan het Rotterdams conservatorium. Hij was docent muziektheorie aan het Brabants Conservatorium in Tilburg van 1955 tot 1975 (het jaar dat hij 65 werd). Zijn eerste compositie dateert uit 1944 en werd pas in 1994 voor het eerst uitgevoerd. Hij schreef meer dan vijftig motetten, maar vond weinig gehoor bij symfonieorkesten, waarna hij ging schrijven voor harmonieorkesten.

Conservatorium
Annie ging op haar 28e, in 1959, naar het Brabants conservatorium in Tilburg, waar ze zang en piano als hoofdvakken kreeg. Daar nam haar zangcarrière serieuze vormen aan.

Aan het eind van het eerst studiejaar was er op 13 juli 1959 een muziekavond in de aula van het conservatorium. Annie trad als negende van twaalf studenten op met twee liederen: Ogni sabato avrete il lume acceso (Gordgisni) en Nina (Pergolese). Het programma vermeldt dat Annie een leerlinge was van de docent mejuffrouw M. Heijmans.
In 1961 was er een zogenoemde voorspeelavond, waarvan verslag werd gedaan in het Nieuwsblad van het Zuiden. Een citaat: *Hierna zong Annie Schoonus met begeleiding van Miene van Erven een opvallend goed gekozen programma met liederen van R. Schumann, H. Wolf, M. Moussorgsky en G. Fauré. Annie Schoonus bracht deze mooie bloemlezing op een bijzonder sympathieke manier, zuiver en met een fraaie voordracht.*

Annie en de drie jaar jongere Miene van Erven lagen elkaar wel als studenten van het conservatorium. Ze voelden elkaar aan, Annie als zangeres, Mien op de piano. Hun studieband groeide uit tot een vriendschap. Ze gingen samen op vakantie. Maar belangrijker, ze genoten ervan samen op te treden.

Afstuderen
Op 7 juli 1965 studeerde Annie af aan het conservatorium en presenteerde ze zich op "de tweede einduitvoering" in de aula van de Katholieke Hogeschool Tilburg. De dag erop deed het Nieuwsblad van het Zuiden verslag: *Het programma volgend zong de mezzosopraan Annie Schoonus, leerlinge van Annie Hermes, de aria "Deh per questo" uit de opera "La Clemenza di tito" van Mozart. De jonge zangeres zong met overtuiging, zeer intelligent en de moeilijke techniek volkomen beheersend, zodat haar bijdrage aan het programma van grote betekenis was.*

Optredens
Annie gaf optredens voor klein en groot publiek op het conservatorium, in Udenhout, maar steeds meer in de concertzalen van grote steden.
Op 8 maart 1961 werkte Annie mee aan een lustrumconcert van het Jongerenkoor 's-Hertogenbosch ten bate van het vluchtelingenwerk. Het Brabants Dagblad kopte met grote letters: *Prominente artiesten zingen Dido en Aeneas*. Op 30 september 1961 had de Udenhoutse dirigent Wim van Dijk een concert georganiseerd in het Biezenmortelse gemeenschapshuis. Annie zong werken van Purcell, Schubert en Schumann. In februari

1963 zong ze in de Tilburgse schouwburg Die Zauberflõte van Mozart onder begeleiding van het Brabants orkest.

In 1963 was er in het Udenhoutse parochiehuis een avond met het Tivolikoor uit Eindhoven. Annie trad op als soliste, met een bewerkt Slavisch wiegelied, Paysan van Bovet, Blessed Virgin ex postulata van Purcell, Die Forelle en Der Einzame van Schubert, Fleur jêtée en Après un rêve van Fauré. Het concert was georganiseerd door de Udenhoutse Culturele Kring met als bestuur Ad de Ruijter (schildersbedrijf), Ben Jongbloets (postkantoor), meester Van Rijsewijk (landbouwschool), Theo van Iersel (lagere school Biezenmortel) en onderwijzer en componist Wim van Dijk. De kranten pakten groots uit: *Annie Schoonus heeft zich ontwikkeld tot een veelbelovend zangeres. Zij heeft een mooi timbre, een goede voordracht en een verdienstelijk belcanto. Haar optreden was een artistieke bijdrage aan deze mooie zondagavond.*

Annie was betrokken bij de uitvoering van de Mattheus Passion in Tilburg en in Ulvenhout. Na de Mattheus Passion op 28 april 1968 te Tilburg, schreef de recensent Koos Neesen in de krant: *Onder de vocale solisten stak de alt Annie Schoonus ver boven haar collega's uit. Prachtige evenwichtige zangkunst.*

Hoofdstuk 3

Een jaar in de operaklas
In Wenen ontstond de liefde voor de opera

Naar Wenen
Separaat aan de studie aan het conservatorium had Annie Schoonus een lerarenopleiding genoten. Niets stond haar in de weg om bijvoorbeeld lerares op een conservatorium te worden. Maar haar ambitie was een andere, haar hart lag niet bij het doceren, maar bij het optreden, zelf zingen. Met het doel in de schijnwerpers te staan en op te vallen schreef Annie zich in voor deelname aan het Vocalistenconcours 1965 in Den Haag. Annie – zij was toen 34 – won op het Vocalistenconcours de eerste prijs en dat leverde haar een studiebeurs op voor een jaar studeren in de operaklas aan het conservatorium te Wenen. Ze had ook voor Parijs kunnen kiezen, maar Annie koos voor Wenen.
Annie was natuurlijk dolgelukkig. Ze had haar bestemming gevonden, die logisch bij haar paste. Vooral moeder was trots. Moeder kwam immers uit Oostenrijk. Op 10 september 1965 is Annie ingeschreven in Wenen.

Brieven van Annie Schoonus vanuit Wenen aan haar zus Trees

22 september 1965: Een paar weken heb ik buiten Wenen gewoond, maar aanstaande maandag heb ik een kamer in het centrum. Het adres kreeg ik uit Udenhout via Hein van den Berg. Gisteren kreeg ik de verrassing van m'n leven doordat ik een telegram kreeg, waarin pastoor Prinsen zijn aanwezigheid meldde. Hij is met de heer en mevrouw Ten Horn van een vakantie in Duitsland doorgereisd naar hier om hier nog wat te genieten. Hij heeft waarschijnlijk zo'n zorg om me gehad dat hij er zichzelf van moest overtuigen of alles wel goed was. Hij geeft dit niet toe natuurlijk en ze geven elkaar de schuld wat het doorreizen betreft. Dat zij er zijn vind ik al gezellig. Echt onze pastoor hè, die zich om een van zijn schapen zo kan bekommeren dat hij zijn vakantie een week verlengt. Wenen is een geweldige stad. Wanneer ik nu zo om me heen kijk, geloof ik, dat het in Wenen altijd zondag is. Iedereen zit heerlijk in de zon en een eindje verder razen de toeristen door de stad. Ik zal nog veel genieten.

18 oktober 1965: Met mij gaat het geweldig goed en ik voel me hier erg gelukkig. Krijg fijne lessen en geniet van opera, toneel, kunst en alles wat hier te genieten valt. Ongeveer vier keer per week zit ik in een of ander theater, niet zitten maar staan. Het is fijn om een tijd in zo'n stad te werken en ik zou met niets willen ruilen.

Tijdens het jaar in Wenen kreeg Annie enkele gastrollen. De eerste was in de opera Wozzeck van Alban Berg, waarin ze in de eerste akte alleen maar een harde schreeuw moest zingen. Maar de rollen werden groter en ze heeft in dat studiejaar gezongen in het Schlosstheater Schönbrunn, de Wiener Kammer Oper en het Burgtheater.
Het oorspronkelijke Burgtheater werd gebouwd door Maria Theresia van Oostenrijk en voltooid in het jaar 1741. De oorspronkelijke locatie was het Michaelerplatz. In 1888 is het theater verplaatst naar de Ringstrasse, tegenover het Raadhuis van Wenen. Het gebouw is ontworpen door Gottfried Semper en Karl Freiherr von Hasenauer. Het gebouw raakte in de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd, maar is gerestaureerd en het opende in 1955 opnieuw haar deuren.

Vanuit Wenen heeft Annie in juni 1966 opgetreden bij een liefdadigheidsevenement in de kerk van het dorp Pottschach, waar twee zussen van moeder woonden. Annie zong in die tijd ook al weleens voor de Oostenrijkse radio.

Annie's tijd in Wenen en de contacten met haar Oostenrijkse familie
Susanne (Susi) Bors – Schimek

Met een kindertransport van Caritas kwam ik als 10-jarige in november 1954 in België. Ofschoon mijn pleegvader, een oude pastoor, en zijn huishoudster zich erg om mij bekommerden, leed ik onder dramatische heimwee. In mijn kinderlijkheid schreef ik mijn verdriet aan mijn oudtante Maria Schoonus, een zus van mijn grootmoeder, die in Udenhout woonde. Zo werd ik door Bertus, de oudste broer van Annie, destijds priesterstudent aan het Grootseminarie in Haaren, uit België naar Udenhout gehaald. Vermagerd en getraumatiseerd als ik was, werd ik door de familie Schoonus verpleegd. Annie zorgde als een moeder voor mij, naaide kleding voor mij en leerde me piano spelen. In april 1955 bracht zij mij terug naar Oostenrijk, met de trein. Het was een flinke onderneming, omdat Oostenrijk nog bezet was door de geallieerden. Mijn familie woonde toen in de Russische zone. Om in het land te kunnen komen, moest men een speciale vergunning hebben. Annie beheerste alles, kreeg alles voor elkaar met gedrevenheid en moed.

In 1966 organiseerde Annie mijn huwelijk en zong prachtig in de kerk in Pottschach. Veel dorpsbewoners stroomden de kerk binnen om haar te horen.
In die tijd studeerde zij aan de Wiener Kammeroper en kreeg les van prof. Erik Werba. Wij bezochten de opera in Wenen en Wiener-Neustadt waar Annie optrad.

Toen ik later naar Noord-Oostenrijk verhuisde in het zogenoemde Waldviertel, naar Gmünd aan de Tsjechische grens, kwam zij dikwijls op bezoek en zong zij ook bij een festival Allegro Vivo in Horn, geleid door prof. Khadem Missagh.

Ons contact werd niet minder tot haar veel te vroege dood. Mijn tante Annie is ook nu nog in veel opzichten een voorbeeld met een plaats in ons hart. Zij was een sterke persoonlijkheid, hoogbegaafde kunstenares, fijngevoelig en toch met uitzonderlijke realiteitszin, die de nood van medemensen begreep en met daadkracht handelde. Met innige dankbaarheid denk ik aan deze geweldige vrouw terug.

Na de studie in Wenen zou Annie wel terug zijn gekomen naar Nederland, maar in Nederland kon je in die tijd onvoldoende werk vinden als operazangeres. Annie koos voor Duitsland.
Van 1966 tot 1970 vertolkte ze kleine rollen in het *Staatstheater* van Hannover.
Van 1970 tot 1974 vertolkte ze hoofdrollen in het *Landestheater* van Regensburg.
Van 1974 tot 1982 vertolkte ze hoofdrollen in het *Staatstheater* van Braunschweig.

Na Annie's vertrek naar Wenen in september 1965 werden de optredens in Nederland allengs minder. Aanvankelijk bleef ze in de paasweek nog naar Nederland komen voor de uitvoering van de Mattheus Passion, maar toen Annie eenmaal was verbonden aan een Duits Operahaus verplaatste ook dit soort activiteiten zich naar Duitsland. In 1967 speelde ze nog mee in de opera Nabucco in Waalwijk en op 24 mei 1977 in een Requiem van Verdi in Rotterdam. Op 29 april 1978 zong ze de Mis in As gr.t. van Franz Schubert in het Concertgebouw te Amsterdam. Een dag later zong zij in het radioprogramma *Für Elise* dat rechtstreeks werd uitgezonden vanuit de Spiegelzaal van het Amsterdams Concertgebouw. Op 30 december 1984 gaf ze een kerstconcert in de kerk van Helvoirt, waar haar oudste broer Bart pastoor was. Maar het is allemaal op twee handen te tellen. Annie raakte verknocht aan de Duitse opera.

Het was hard werken, 's avonds de uitvoering van een opera en overdag repeteren voor alweer een volgende opera. Annie kwam weliswaar nauwelijks nog naar Nederland, maar mocht in Duitsland een prachtige loopbaan doorlopen.

Interview
30 april 1978 in het radioprogramma Für Elise

In het radio-interview vertelt Annie Schoonus eerst dat ze na haar studie aan het conservatorium geen interesse had om muzieklerares te worden, maar zelf wilde zingen, dat zij via een beurs in Wenen kon studeren en daar de opera heeft leren kennen. Op het moment van het interview werkt Annie in Braunschweig, aan het Operahuis aldaar, in Duitsland een gebruikelijke benaming voor een operatheater, vergelijkbaar met Modehuis.

Gevraagd naar de mannenrollen, die Annie weleens speelt, zoals in de opera *Hänsel und Gretl,* die elk jaar rondom Kerstmis een keer of zes werd opgevoerd, vertelt Annie dat zij het liefst vrouwenrollen speelt met een karakter. Ze noemt enkele voorbeelden van mooie vrouwenrollen: Amneris uit de opera Aïda, Azucene uit de opera Troubadour en Eboli in de opera Don Carlos, allemaal opera's van Verdi.
De interviewer komt nog even terug op *Hänsel und Gretl* waarin Annie de rol van Hans speelt. Ze vertelt dat de heks aanvankelijk als een gezellige vrouw op het toneel staat, maar als de heks kinderen gaat vangen, dat de kinderen in de zaal het vanzelfsprekend vinden dat de heks wordt gestraft en in haar eigen oven wordt gegooid, waar ze overigens weer uitkomt als een grote taaipop. De opmerking "kinderen in de zaal" brengt het gesprek op de Duitse muzikale opvoeding, waarin het vanzelfsprekend is dat kinderen ook meegaan naar een opera, waarvoor een opera als *Hänsel und Gretl* prima geschikt is.

Vervolgens gaat het gesprek over het carrière maken in Duitsland en dat Annie maar weinig optreedt in Nederland. In 1977 in de Doelen in Rotterdam en nu, eind april 1978, in het Concertgebouw te Amsterdam. En Annie maakt dan twee persoonlijke opmerkingen. Ze zegt het jammer te vinden dat je in Nederland niet echt een mooie operacarrière kunt maken en dat zij nooit in Nederland in een opera heeft gespeeld. En ook dat elke Nederlander, die in Duitsland werkt, heel graag af en toe in Nederland optreedt.

Hoofdstuk 4

Hannover, Regensburg en Braunschweig
Operazangeres

Mezzosopraan
Annie was een mezzosopraan, een zangstem met een bereik tussen dat van een sopraan en van een alt. Annie beheerste drie octaven en dat is zeldzaam. Annie zong ook – zoals men in Duitsland zegt – *hosenrollen*, zoals de hoofdrol in de opera Hänsel und Gretl van Engelbert Humperdinck en de rol van Prinz Orlofsky in de opera Die Fledermaus van Johan Strauss.

De Opera van Hannover
In augustus 1966 werd Annie geëngageerd door de Opera in Hannover. De allereerste opera waarin ze hier meespeelde was Rigoletto, in september 1966. In de vier jaren dat ze hier zong, speelde ze kleine rollen in vele opera's zoals madame Butterfly, Lohengrin, La Traviata, Zauberflöte, Nabucco, Die Lustige Witwe, Figaro's Hochzeit, etc. etc.

Brieven van Annie Schoonus vanuit Hannover aan haar zus Trees

20 maart 1967: Gisteren heb ik voor 't eerst een page-rol gespeeld in de opera Salome van Richard Strauss. Ik zag er uit als een kwajongen, jongenspruik op, zwarte maillot met daarover een kiel. Het was een leuk kostuum en het stond me goed.

9 mei 1967: Gonnie stuurde vanuit Amerika een krantenfoto van de geboorte van Willem Alexander. Hier stonden de kranten vol over die gebeurtenis. De Duitsers hebben hem al een bijnaam gegeven "Willem der Verzögerer". Ik werd door iedereen gefeliciteerd. Het was erg leuk. Hein stuurde me een zakje met oranje muisjes.

12 februari 1968: En nog steeds weet ik niet of het zingen mijn toekomst is en tegelijk mijn levensdoel. Op het ogenblik is het een onzeker bestaan. Ik denk er maar niet teveel over na, maar de mogelijkheid is er dat men iedere dag op straat gezet kan worden. Zonder pardon! Duitsland spaart op zijn theaters en dat is voor ons zangers een kritische tijd. De dagen met José en Gonnie waren fantastisch, we hebben genoten, dat hebben zij jou zeker wel verteld.

16 januari 1969. Sinds zondag weet ik dat ik het komende seizoen in Regensburg ga wonen. Ik heb zondag voorgezongen en zij hebben me meteen geëngageerd. De zorg om mijn toekomst is wat kleiner geworden.

De Opera van Regensburg
Annie had haar zinnen gezet op grotere rollen. En daarom zette ze haar loopbaan voort in Regensburg, de oude Romaanse stad ten noorden van München. Deze keuze is wellicht de meest cruciale stap op weg naar haar grote succes. In Regensburg kreeg ze de kans daadwerkelijk grote rollen te spelen.

Van 1969 tot 1974 was Annie verbonden aan de Opera van Regensburg, gevestigd in het Landestheater. In deze periode zingt ze alle grote partijen, die bij haar stemtype passen.

Brieven van Annie Schoonus vanuit Regensburg aan haar zus Trees

16 augustus 1970: Gistermorgen zijn Mine en Emmy naar Holland vertrokken. Zij wilden aanvankelijk maar één nacht blijven, maar voelden zich hier zo thuis dat ze enkele dagen gebleven zijn. Het was enorm gezellig, dat kun je begrijpen. Drie wijven bij elkaar! Ik had ‘s morgens en ‘s avonds repetitie en de tussenuren hebben we doorgebracht met kleine tochtjes maken in de omgeving.

10 september 1970: Een week geleden zijn we met een stel van de opera in Oberköblitz geweest. Het was fantastisch. Ree gegeten, paddenstoelen geplukt en veel plezier gehad. ‘s Avonds bracht August mij, Helga, Reger en Monique terug naar Regensburg. We hadden maar één Volkswagen en daar met zessen in was wel wat krap. Vanavond hebben we de eerste generale van *Othello*. Voor mij is de rol in *Othello* oninteressant, de volgende première op 6 oktober met *die lustige Weiber von Windsor* is fijner om te zingen. Waarschijnlijk moet ik binnenkort nog in Braunschweig voorzingen. Het theater daar is erg goed, maar die omgeving is verschrikkelijk. Ik kan me niet goed voorstellen dat ik na Beieren nog ergens het zo naar mijn zin zal hebben. Maar afwachten!

15 januari 1971: In januari heb ik niet zoveel uitvoeringen. Toch heb ik woensdag première van een éénakter van Strawinsky, *Le Rossignol*. Als ‘de dood’ zing ik 15 maten, een klein rolletje dus, maar het hele stuk bevalt me uitstekend en is goed geregisseerd. Moeilijke muziek voor het publiek. Dan volgt in maart mijn eerste Wagnerpartij ‘De Venus’ in *Tannhäuser*. Een fijne rol maar erg moeilijk. Eigenlijk een dramatische sopraanpartij. Ik heb er al hard aan gewerkt en het wordt zeker goed. Steeds meer raak ik uit het altvak, omdat mijn stem de hoogte in gaat. Het volgende seizoen ben ik gast in Regensburg, waarschijnlijk een half jaar. Wonen blijf ik wel hier, want mijn flat is me zo dierbaar geworden. Toch moet ik daarnaast nog andere opgaven zien te krijgen. Daarvoor reis ik volgende week naar Wenen om een agent voor te zingen. Ben erg benieuwd of hij geïnteresseerd is in mijn stem.

21 mei 1971: Vanavond heb ik *Tannhäuser*. Overdag doe ik het dan rustig aan, omdat deze rol veel kracht vraagt. Ik ga nadat ik deze brief gepost heb wat bloemen kopen voor mijn balkon. Dat staat er nog steeds kaal bij omdat ik er geen tijd voor had. De natuur is hier goddelijk op ’t ogenblik, heerlijke bloemen en eindeloze bossen.

In liefdevolle herinnering aan de tijd in Regensburg
Anneliese Winkler – Lang

Met weemoed denk ik steeds weer graag aan Annie Schoonus. Ik leerde haar kennen als een liefdevolle collega eind jaren 60 aan het theater Regensburg, waaraan ook ik als zangeres in het operakoor en voor een aantal solopartijen verbonden was.
Met haar wonderschone mezzosopraan timbre, die zij bij aria’s, duetten en ensembles regelmatig liet horen, viel zij meteen op bij repetities van Cosi fan tutte.
Tot haar bewonderaars van haar buitengewone stem behoorden niet alleen het publiek, die zij bij de voorstellingen liet genieten, maar ook de collega’s. Het duurde niet lang dat velen van hen om raad vroegen of dat vele collega’s zangles bij haar namen. Zij bezat een gefundeerde techniek bij het zingen en kon die heel goed overdragen en voorzingen. Dat bewijst ook haar grote succes dat zij jaren later aan de Hamburgse Hochschule had.

Ook ik hoorde bij de geluksvogels die zij lesgaf. Ik leerde heel veel bij haar. Dikwijls stonden wij ook samen op het podium en ik voelde me door haar altijd zeker en goed voorbereid. Als operazangeres waardeerde ik haar zeer. Als mens wil ik haar graag op de voorgrond zetten.

Giuseppe Verdi lag haar bijzonder aan het hart. Haar warme mezzostem paste precies bij Verdi.

Ik wil graag een voorval vertellen hoe zij de jeugd kon enthousiasmeren.
In Il Trovatore zong zij de zigeunerin Azucena met grote stem en hartstocht. Een groep Regensburger Domspatzen (jongenskoor zoals de Wiener Sängerknaben) bezochten regelmatig die voorstelling en iedere keer regende het rozen voor haar op het podium. De jongeren zochten contact met haar en Annie had er plezier in.

Ook de Egyptische koningsdochter Amneris uit Verdi's Aïda was voor Annie een rol waarin zij in de juiste zin van het woord schitteren kon: met haar stem, haar spel en haar verschijning. Toen waren de ensceneringen, decor en kostuums, nog realistisch en authentiek. Bij een van de eerste toneelrepetities in het 4e bedrijf, de rechtspraakscène, voor een stem een veeleisende passage voor Amneris, die zij schitterend beheerste, applaudisseerden aan het slot alle aanwezigen, als eerste het herenkoor. Zoiets kwam bij een gewone repetitie nauwelijks voor.

Ook als concertzangeres was zij een uitzonderlijke verschijning. Alle partijen van het klassieke repertoire voor mezzo en alt pasten bij haar.
Heel bijzonder is mij de Alt-Rhapsodie van Johannes Brahms in herinnering gebleven. Jammer genoeg wordt dit prachtige werk zelden uitgevoerd. De zwaarmoedige tekst van J.W. von Goethe, door Annie heel verinnerlijkt voorgedragen, goed klinkend en zwevend over een mannenkoor – klankvol – onvergetelijk.
Ook haar interpretatie van Erbarme Dich uit de Mattheus Passion van J.S. Bach kan me vandaag de dag nog aan het huilen brengen. Als ik deze aria hoor komt mij het timbre van Annie's onvergelijkbare stem in gedachten.

De Opera van Braunschweig
In 1974 stapte ze over naar het Staatstheater – het Großes Haus – van Braunschweig, waar ze acht jaar lang haar grote triomfen mocht genieten.

Acht jaar mocht Annie stralen in de mooiste rollen, gedragen door een enthousiast trouw publiek. Een krantenknipsel over de opera De Troubadour van Verdi, waarin Annie de zigeunerin Azucena vertolkte. *Dies ist auch von Annie Schoonus' Azucena zu sagen. Die Sängerin wurde von ihrer treuen Hörergemeinde lebhaft gefeiert. Sie absolviert ihre Partie gesanglich und darstellerisch in souveräner Einheit, macht die Tragik der Figur der Azucena deutlich, spielt ergreifend und hat stimmlich überraschend durchaus den grossen Atem, der die seelische Erschütterung der Zigeunerin miterleben lässt. Ihr Duett mit Vassile Moldoveanu als Manrico im letzten Bild zählt zu den Höhepunkten der Aufführung.*

Zolang ik me kan herinneren is Annie er hoe dan ook altijd geweest!
Sönke Morbach

Het gezegde "Aan het theater komt men elkaar altijd weer tegen" bevat veel waarheid, des te meer als maar liefst drie betrokkenen op het podium staan.
Mijn vader Günther Morbach was in 1965/1966 verbonden aan de Städtischen Bühnen Dortmund. Toen hij in mei 1967 als gast in de Rosenkavalier in Hannover zong, trof hij daar Annie Schoonus voor het eerst. Zij zong een van de drie adellijke wezen in de eerste akte van de opera. Het was slechts een korte kennismaking, maar beiden konden zich dit jaren later nog goed herinneren.

Zij ontmoetten elkaar pas weer in 1968. Beiden zongen aan de Städtischen Bühnen Dortmund in een enscenering van Hoffmanns Erzählungen van Jacques Offenbach onder leiding van de toenmalige algemeen muziekdirecteur Wilhelm Schüchter. Annie zong toen als gast Niklaus, mijn vader zong Crespel. Ook hier ging het om een gastoptreden, dit keer van Annie, en zo verloren zij elkaar weer uit het oog.
De langstlopende en – terugkijkend – werkelijk succesvolle samenwerking begon in de periode 1974/1975 aan het Staatstheater Braunschweig, waar mijn vader sinds 1969 geëngageerd was. Hun eerste gezamenlijke optreden was in Boris Gudonow van Mussorgsky. In de daaropvolgende jaren werden Annie en mijn vader zo ongeveer een toneelpaar aan het Braunschweiger theater.
Doordat zij in de ensceneringen altijd samen op het podium stonden, wat wil zeggen in gezamenlijke scenes optraden, speelden zij steeds beter op elkaar in en zo ook in de harten van de toeschouwers. Zij waren een levend voorbeeld voor een goed functionerend theater. Daarbij ontstond een goede harmonie in de serieuze grote werken zoals Arabella, de Troubadour, Rigoletto of de Ring des Nibelungen. Gezamenlijke optredens in Wildschütz of Albert Herring zijn de oudere abonnees ook nu nog niet vergeten.

Uit die tijd heb ik mijn eerste herinneringen aan Annie. Ik begeleidde mijn vader vaak naar het theater. Dikwijls bleef ik maar in de garderobe om hem te helpen bij het wisselen van de kostuums. Annie was er gewoon altijd, zij was zogezegd alomtegenwoordig. Ging ik naar het theater, trof ik Annie. En had zij geen voorstelling, dan zag ik haar in de hal omdat zij naar een repetitie moest.

In haar woning in Braunschweig nodigde zij regelmatig haar collega's met partners uit en kookte uitbundig voor hen. Mijn ouders waren er vaak bij. Veel langdurige vriendschappen ontstonden hier zoals met Maria Albanese en Bent Norup.

Uiteindelijk in 1982 aanvaardde Annie een professoraat aan de Hochschule voor muziek en kunst in Hamburg. Ik besloot deel te nemen aan het toelatingsexamen aan de Hochschule. Natuurlijk wilde ik tevoren checken en belde Annie op. Nadat ik haar mijn plan om zang te studeren had verteld, was haar reactie snel en helder: "Kom langs". Vol enthousiasme reisde ik naar Hamburg met een repertoire van meer dan zestig partijen, die ik allemaal van buiten kende, maar van zingen had ik, afgezien van enige begaafdheid, geen idee. Mijn probleem was, dat ik uitsluitend baspartijen had ingestudeerd. Tenslotte was mijn vader bas en ik leerde gewoon met hem. Annie's reactie na het voorzingen was ontmoedigend: "Goed! Dat wordt wat! Je bent een hoge bariton".

Ik slaagde voor het toelatingsexamen en mocht zo vanaf 1986 bij Annie zang studeren. Daaruit bleek dat Annie's basis voor zangtechniek in veel opzichten met mijn denkbeeld overeenkwam. Vooral het feit dat klank en tekstbegrip elkaar niet uitsluiten. Afgezien daarvan vonden we een speciaal systeem voor onze communicatie, zij sprak Nederlands en ik plat-Duits. Het klikte uitstekend.

Annie was niet alleen mijn zanglerares, zij was voornamelijk een aandachtige, voorkomende, attente gesprekspartner. Of het nu om zang ging of over andere dingen, Annie bood een luisterend oor. Dat veranderde ook niet toen zij zich steeds vaker uit de Hochschule moest terugtrekken. De zangles vond plaats bij haar thuis. Dat bleef zo tot 1992. Haar huis werd haar school, haar studenten werden haar kleine Hamburgse familie.
Het was vanzelfsprekend dat alle studenten van haar klas naar haar begrafenis in Udenhout reisden om met veel muziek afscheid van haar te nemen. Sinds die dag draag ik bij concerten een klein gouden theatermasker op mijn revers, net zoals veel andere studenten van Annie.

Ze is bij ieder concert van ons aanwezig!

Een impressie van haar imposante operacarrière
In deel 2 van deze biografie wordt de operacarrière van Annie Schoonus beschreven en in beeld gebracht. Hier het overzicht:

Wenen, 1965-1966

	Componist	Opera	Rol
1965	Giacomo Rossini	Die Italienerin in Algiers	Zulma
1966	Bedřich Smetana	Die verkaufte Braut	Kathinka

Hannover, 1966-1969

	Componist	Opera	Rol
1966	Giuseppe Verdi	Rigoletto	Giovanna
1966	Giacomo Puccini	Madame Butterfly	Suzuki
1966	Richard Wagner	Lohengrin	Edelknabe
1966	Albert Lortzing	Die Wildschutz	Nanette
1966	Giuseppe Verdi	La Traviata	Annina
1967	Jan Meyerotitz	Die Doppelgängerin	Magd Arnes
1967	Leoš Janáček	Katja Kabanova	Pilgerin Fekluscha
1967	Wolfgang A Mozart	Zauberflöte	Tweede dame
1967	Giacomo Puccini	Tosca	Ein Hirt
1967	Giuseppe Verdi	Nabucco	Fenena
1967	Jacques Offenbach	La Périchole	Frasquinella
1967	Guiseppe Verdi	Troubadour	Inez
1968	Albert Lortzing	Zar und Zimmerman	Frau Browe
1968	Albert Lortzing	Undine	Marthe
1968	Jacques Offenbach	Hoffmanns Erzählungen	Niklaus
1968	Carl Maria von Weber	Der Freischütz	Brautjungfern
1968	Franz Léhar	Die Lustige Witwe	Sylviane
1969	Wolfgang A Mozart	Figaro's Hochzeit	Marcellina
1969	Serge Prokofieff	Der Spieler	Verehrungswürdige Dame
1969	Richard Wagner	Tannhäuser	Edelknabe

Regensburg, 1969-1974

	Componist	Opera	Rol
1969	Wolfgang A Mozart	Cosi fan Tutte	Dorabella
1970	Igor Strawinski	The Rake's Progress	Türkenbaba
1970	Jacq Ibert	Angelique	Eerste peettante
1970	Giuseppe Verdi	Othello	Emilia
1970	Otto Nicolai	Die lustige Weiber von Windsor	Mevrouw Reich
1971	Igor Strawinski	Die Nachtigall	De dood
1971	Richard Wagner	Tannhäuser	Venus
1971	Wolfgang A Mozart	Don Giovanni	Donna Elvira
1971	Gottfried von Einem	Dantons Tod	Een dame
1971	Giuseppe Verdi	Don Carlos	Eboli
1972	Engelbert Humperdinck	Hänsel und Gretl	Hans
1972	Georges Bizet	Carmen	Mercedes
1972	Giuseppe Verdi	Troubadour	Azucena
1972	Pietro Mascagni	Cavalleria rusticana	Santuzza
1973	Friedrich von Flotow	Martha	Nancy
1973	Igor Strawinski	Oedipus Rex	Jokaste
1973	Giuseppe Verdi	Aïda	Amneris
1973	Johan Strauss	Die Fledermaus	Prins Orlofsky
1974	Gottfried von Einem	Der Besuch der alte Dame	Claire Zachanassian

Braunschweig, 1974-1982

	Componist	Opera	Rol
1974	Charles Gounod	Faust	Marthe
1975	Alban Berg	Wozzeck	Marie
1975	Bent Lorentzen	Die Schlange	Putzteufel
1975	Wolfgang A Mozart	Zauberflöte	Tweede dame
1975	Jules Massenet	Don Quichotte	Dulcinea
1976	Albert Lortzing	Die Wildschutz	Gravin Maritza
1976	Giuseppe Verdi	Troubadour	Azucene
1976	Béla Bartok	Herzog Blaubarts Burcht	Judith
1977	Benjamin Britten	Albert Herring	Mevrouw Herring
1977	Jacques Offenbach	Hoffmanns Erzählungen	Niklaus
1978	Giacomo Puccini	Madame Butterfly	Suzuki
1978	Giuseppe Verdi	Ein Maskenball	Ulrice
1978	Leoš Janáček	Jenufa	Kosteres
1979	Giuseppe Verdi	Falstaff	Mevrouw Quickly
1979	Peter Cornelius	De Barbier van Bagdad	Bostana
1980	Giuseppe Verdi	Rigoletto	Maddalena
1980	Richard Wagner	Lohengrin	Ortrud
1980	Wolfgang A Mozart	Figaro's Hochzeit	Marcellina
1981	Jan Cikker	Das Erdbeben Chile	Moeder overste
1981	Giuseppe Verdi	La Forza del Destino	Preziosilla
1981	Giuseppe Verdi	Don Carlos	Eboli
1981	Bedřich Smetana	Die verkaufte Braut	Hata
1981 1982	Richard Wagner	Der Ring des Nibelungen (die Walküre)	Fricka
1981 1982	Richard Wagner	Der Ring des Nibelungen (Siegfried)	Erda
1982	Richard Strauss	Zigeunerbaron	Czipra
1982	Richard Wagner	Tristan und Isolde	Brangäne

Hamburg, 1982-1991

	Componist	Opera	Rol
1984	Richard Wagner	Der Meistersinger von Nürnberg	Magdalene

Concerten

Tussen al die opera's door en ook in de tijd als professor aan de Hamburger Hochschule für Musik heeft Annie vele concerten of optredens in concerten gegeven. Dat oeuvre is veel te groot om op te sommen. Het was naast de vele opera's een continue activiteit, vooral in Duitsland, maar een enkele keer ook in Frankrijk en Oostenrijk. Annie gaf optredens van Hamburg tot München, van Nürnberg tot Berlijn, in Braunschweig, Bremerhaven, Kiel, Würzburg, Augsburg, overal in Duitsland en een enkele keer daarbuiten, in Bologna Italië, in het Franse Rouen en in Versailles bij Parijs. In april 1968 was zij in Rouen, waar ze een mis van Mozart zong in de Basilique Saint-Epvre.
Onderstaand slechts flarden aan herinneringen, deels aan de hand van recensies in Nederlandse – en vooral Duitse kranten.

Elk jaar vast agendapunt is natuurlijk de uitvoering van de Mattheus Passion of de Johannes Passion in de paasweek. Dat was voor Annie vaste prik. In 1970 – bijvoorbeeld – zong Annie in de Johannes Passion van Johan Sebastiaan Bach, georganiseerd door een Collegium Musicum. Wat een prachtige recensie: *Annie Schoonus übertraf sich und ihre erste Arie noch weit in ihrem rhythmisch bildsauberen 'Es ist vollbracht', wobei Höhe und Tiefe immer*

gleichermaßen wie aus einem Register klingend vorhanden sind. Vertaald: Annie Schoonus overtrof zichzelf met haar ritmisch loepzuivere uitvoering van ‘Het is volbracht’.
In 1976 was Annie betrokken bij de uitvoering van de Johannes Passion van Johan Sebastiaan Bach in Neumarkt (Beieren). Een recensent schreef: *An erster Stelle sei hier die Altistin Annie Schoonus genannt. So wie sie mit den begleitenden Instrumenten eine Einheit bildete und wie sie ihre herrliche Stimme (echt Bacchisch) dem Werk dienen ließ, war einmalig!* Vertaald: Allereerst noemen we de alt Annie Schoonus. Zoals zij met de begeleidende instrumenten een eenheid vormt en hoe zij met haar heerlijke stem (echt Bachs) het werk diende, was uniek!

Een tweede drukke periode is de decembermaand wanneer overal kerstconcerten worden georganiseerd. Ook daar was Annie present. Zoals ze op 30 december 1984 een kerstconcert gaf in de kerk te Helvoirt waar haar broer pastoor was, zo gaf Annie ook kerstconcerten of driekoningenconcerten in de Sint-Jozefkerk van Oberköblitz, waar het gezin van Leo Bäumler woonde en waar Annie peettante was van dochter Josi Bäumler. Ze gaf wel vaker optredens op verzoek van de familie Bäumler, zoals op 17 april 1972 in het Jeugdhuis van Weiden.

Ook het Stabat Mater was vast repertoire.
In mei 1973 zong ze het Stabat Mater van Antonin Dvorak in Plattling (Beieren). Een recensie: *Die Altistin Annie Schoonus, die einzig neue hier, leistete stimmlich wie gestalterisch Großartiges. Ihr zur Seite gleichwertig an musikalischen Intelligenz und Stimmkultur Annie Schoonus (alt) die besonderes ihre Arie Inflamatus ausdrucksvoll zu gestalten wusste*. Vertaald: De alt Annie Schoonus, die als enige nieuw is hier, presteerde, wat stem betreft alsook artistiek, geweldig. Gelijkwaardig aan muzikale intelligentie en stemcultuur wist zij de aria Inflamatus buitengewoon expressief vorm te geven.
Op 27 maart 1975 stond het Stabat Mater van Giovanni Pergolesi op de agenda in de Neuhaussaal van Regensburg. De recensie: *Annie Schoonus, Alt, lieh dem Solopart ihr schmeichelndes Timbre. Wunderschön ihre Legati, makellos und ohne pure Virtuosität die Triller in Angst und Trauer und die Koloraturen im Largo des Lass mich Christi Tod und Leiden. Der aus ihrer künstlerischen Geschlossenheit wirkenden Aufführung wurde der begeisterte Applaus des sehr gut besuchten Neuhaussaales zuteil.* Vertaald: Annie Schoonus, alt, verleende de solopartij haar stralend timbre. Wonderschoon haar legati, smetteloos en zonder onvermengde virtuositeit de triller in ‘Angst und Trauer” en de coloraturen in het largo ‘Lass mich Christi Tod und Leiden’. De vanuit haar artistieke beslotenheid werkende uitvoering werd het enthousiaste applaus van de zeer goed bezochte Neuhaussaal haar deel.

In de tijd dat Annie verbonden was aan de operagezelschappen van Hannover, Regensburg en Braunschweig, heeft ze vooral in die plaatsen ook vaak meegewerkt aan concerten die daar werden georganiseerd.
In Hannover stond Das Martyrium des Heiligen Sebastian van Claude Debussy op haar agenda en ook de Krönungsmesse van Wolfgang Amadeus Mozart.

Een paar voorbeelden uit haar tijd in Regensburg:

In oktober 1969 zong Annie in de Albertus Magnuskerk in Regensburg bij een regelmatig georganiseerd concert door een Collegium Musicum. Een echt mooie recensie waarin wordt gesproken over een buitengewoon gevoelige, warme en mooie stem: *Zu Charlotte Lehmann en Ernst Peter Molitorisz gesellte sich Annie Schoonus, die in wirklichen Altregionen singend eine außerordentliche Fülle und Wärme einer schöne Stimme einsetzte*.

Op 30 juni 1970 was er in Regensburg een uitvoering van de Missa Solemnis van Ludwig van Beethoven. De lokale recensent schreef: *Die Solisten waren dieser Gestaltung auch in dynamischer Hinsicht überzeugende Anwalte. Dabei verdient Annie Schoonus Bewunderung*

für diese strahlenden und differenzierten mezzotone. Vertaald: De solisten waren qua invulling ook in dynamisch opzicht zeer overtuigend. Daarbij verdient Annie Schoonus bewondering voor de stralende mezzo-tonen.

Vijf maanden later, op 17 november 1970, stond – eveneens te Regensburg – de première van het Requiem van Joseph Renner junior op het programma, ditmaal in een kerk. De recensent: *Annie Schoonus vermag immer mehr als Oratorium Sängerin zu begeistern. Eine wirklich ideale Stimme für solche Musik und für einen Kirchenraum, in ihrer wohligen und klaren Mezzofülle und ihrer musikalischen Gestaltungskraft.* Vertaald: Annie Schoonus is steeds weer in staat als oratoriumzangeres te enthousiasmeren. Werkelijk een ideale stem voor zulke muziek en voor een kerkruimte, in haar aangename en zuivere mezzo-volheid en haar muzikale kracht.

Annie trad in Regensburg ook op in 'Beethovens geboortedagconcerten' in de Neuhaussaal. Een recensie: *Zur Eröffnung des Konzertes hatte Annie Schoonus mit dramatischer Stimme und musikalischer Souveränität die Szene und Aria ‚Ah, perfido' gesungen. Man muss sich nicht mehr darüber auslassen, dass Beethoven nie ein rechter Vokalcomponist war, wie die Konvention dieser Komposition auch zeigt. Umso beachtlicher, war Annie Schoonus an wirksamer vokaler Dramatik und auch lyrischer Ausdruckskraft herausholte. Möge Sie unserem Theater noch lange erhalten bleiben*. Vertaald: Bij de opening van het concert had Annie Schoonus met dramatische stem en muzikale superioriteit de scene en aria 'Ah, perfido' gezongen. Men moet zich niet meer uitspreken dat Beethoven nooit een echte zangcomponist was, zoals de overeenkomst van deze compositie ook laat zien. Des te belangrijker is het wat Annie Schoonus aan vocale dramatiek en ook lyrische expressiviteit eruit haalde. Moge zij voor ons theater nog lang behouden blijven.

Net als in Regensburg stond in Braunschweig de Bachweek op de agenda, maar ook elk kwartaal een symfonieconcert.
In Braunschweig vond in 1978 een feest plaats bij gelegenheid van het 450 jaar kerkmuziek, onder de titel Te Deum Laudamus. Annie zong er op zondag 24 september 1978 in de Sint-Katharinenkerk het lied 'Die Himmel erzählen die Ehre Gottes".

En dan waren er de eenmalige festiviteiten. Het bracht Annie in Wolfsburg, Bremerhaven, Mainz, Bocholt, Göttingen, ze kwam overal in Duitsland. In 1967 stond ze op het podium van de *Berliner Philharmonie* aan de Kemperplatz in Berlijn met de negende symfonie van Beethoven. Bij een van die vele concerten schreef een recensent in 1984 in de krant: *Positief schrijven over Annie Schoonus is hetzelfde als water naar de Donau dragen.*

Op 9 oktober 1980 stond er een artikel over Annie in de krant van Regensburg. Annie was daar zes jaar weg en sindsdien werkzaam in Braunschweig. In dat artikel geeft Annie aan het drukke leven van *vagabundieren von Bühne zu Bühne, das Leben aus dem Koffer und die Hektik ihrer freiberuflichen Kollegen* voor een deel te willen verruilen voor reizen, lezen, wandelen en soms koken. Annie was bijna 50 en zocht een iets rustiger leven. Dat zou zich ook uiten in een nieuwe baan.

Hoofdstuk 5

Hochschule für Musik und Theater
Professor für Gesang te Hamburg

De Hamburgse Hochschule
Annie Schoonus werd in 1982 benoemd als professor für Gesang aan de Hochschule für Musik und Theater te Hamburg. Deze Hochschule, opgericht in 1950, is met 750 leerlingen een van de grootste van Duitsland en omvat een onderzoeksinstituut. De studies Theater en Opera zijn in 1967 opgezet. Daar heeft Annie vele later beroemde operazangeressen les gegeven, zoals Michaela Kaune, Christa Bonhoff, Wiebke Hoogklimmer, Alexandra Kloose, Sönke Morbach en Michaele Gruschka. Als je vandaag de dag de biografieën leest, vermelden zij nog steeds de naam van hun al 25 jaar geleden overleden professor. Studenten kozen een docent om bij te studeren en ze bleven vragen naar Annie, ook toen zij al ziek was.

Annie woonde in Hamburg in een tuinhuis dicht bij de Elbe. Het tuinhuis had een zitkamer, een keuken, twee slaapkamers, een badkamer en een berging en eromheen een enorme tuin. Na de Tweede Wereldoorlog was er in Hamburg grote woningnood en soms vonden vier of vijf gezinnen onderdak in één woning. Eigenaren van een huis, waarin vier of vijf gezinnen moesten worden opgenomen, bouwden voor zichzelf een tuinhuis om de drukte in eigen huis te ontlopen om na de noodtoestand weer in het eigen huis te gaan wonen.

Er is een Requiem für Hamburg geschreven ter herdenking van de luchtaanval met fosforbommen door de geallieerden. Deze is uitgevoerd op 12 november 1987. Annie nam de solopartij voor haar rekening.

Herinneringen aan Annie Schoonus als docente aan de Hogeschool voor Muziek en Kunst van Hamburg
Michaela Kaune, nu zelf professor aan deze hogeschool

Annie was een heel bijzonder mens, als persoonlijkheid en lerares en ik denk nog steeds vol genegenheid aan haar. Bij Annie heb ik alle grondbeginselen voor zang geleerd, waarop mijn carrière is gebaseerd. Zij heeft mij getoond wat zingen betekent, hoe het op de juiste manier functioneert en alles wat daarmee gepaard gaat. Als zij mij deze stabiele basis niet had gegeven, was ik niet zover gekomen als ik nu ben. Zij heeft mij destijds bij het voorzingen de kans gegeven, mij gesterkt en ondersteund. Annie was vrolijk, liefdevol, zo levenslustig, ondanks de zware ziekte, nooit meelijwekkend en zij was er voor eenieder met raad en daad. Annie is mijn grote voorbeeld en ik hoop en wens oprecht nu haar werk en haar kunde in haar gedachtegoed te kunnen doorgeven aan mijn studenten, en bij velen dat te bereiken wat zij bij mij bereikt heeft.

Herinneringen aan Annie Schoonus als docente aan de Hogeschool voor Muziek en Kunst van Hamburg
Christa Bomhoff

Lieve Annie,
Nu is het bijna 25 jaar geleden dat we elkaar voor het laatst gezien en gesproken hebben. Ik mis je heel erg. Nog altijd denk ik soms: wat zou Annie nu hiervan gezegd hebben. Jou te mogen kennen en van jou het zingen te hebben geleerd, was een groot geluk en geschenk voor mij.
Toen ik bij je zangles kwam nemen, was ik al twee jaar in Hamburg bij de Hochschule voor Muziek. Maar ergens ging het niet beter met mijn zingen; integendeel, ik merkte dat het fout

dreigde te gaan. Jij ging met mij naar een KNO-arts en je ging geduldig met mij op weg om mijn stem in orde te krijgen. De eerste weken en maanden waren er veel tranen mijnerzijds en een grote therapeutische prestatie van jouw kant.
Het grootste compliment wat men mij kon maken was: je kan horen dat je bij Annie les krijgt. De vakkundige instrumenten, die mij al meer dan dertig jaar helpen om als zangeres in mijn levensonderhoud te voorzien, heb ik van jou gekregen: een solide door-en-door eerlijke techniek, zonder veel tierelantijntjes en gezwam.
En zo was je ook als mens: betrouwbaar, hartelijk, positief, open, bescheiden, tolerant, geduldig en ruimdenkend. Voor mij was je een moederlijke vriendin en raadgever, ook in levenscrises, daarbij ontwapenend eerlijk.
Ook als lerares: “Een Carmen ben je niet”, zei je mij, of na mijn eerste ‘Messias’: “Dat was heel goed, maar nu moeten we aan je borststem werken”. Je praatte nooit iets goed, maar tegelijkertijd hielp je met een oplossing voor het probleem. Geen verrekking in de hals, geen gefronst voorhoofd, het moet zo natuurlijk mogelijk zijn, met volle lichamelijke inzet, het hele lijf als instrument. Ik heb veel medestudenten gekend die als ‘probleemgeval’ naar jou kwamen en na enkele maanden ongelooflijke vooruitgang hadden geboekt. Studioconcerten met leerlingen van jou, die men een tijd niet gehoord had, waren ongelooflijk spannend en aangenaam.
Als je jouw klas, waar natuurlijk ook de studenten met zang als bijvak toebehoorden, in je huis had uitgenodigd, waren dat heel gezellige avonden. Onvergetelijk was de opvoering van de aria ‘Koningin van de Nacht’, jij zong de aria, Birgit de coloraturen en ik piepte de fluittonen. Ik kan je nu nog zien lachen, een volle lach die nog altijd in mijn herinnering blijft. Je kon ook zelf de hoogste tonen voorzingen, je zangtechniek liet dit alles toe. Je zong nog aan de opera toen ik je leerde kennen. Ik heb jou als kunstenares mogen zien als ‘alte Dame’, in de opera ‘Der Besuch der alten Dame’ van Gottfried van Einem. Naast je wonderbare stem had je een ongelooflijke presentatie en expressieve kracht, een kleine persoon met een grote persoonlijkheid.
Deine Christa

Hoofdstuk 6

Overleden op 19 juli 1992
Een zerk vol symboliek

Ziekbed
Het ziekbed begon in 1989. Er werd borstkanker geconstateerd. In 1989 volgde een operatie, waarna ze ging wonen in een nieuwe woning aan de Wilhelmistrasse, die door haar studenten was ingericht tijdens haar ziekenhuisopname. De daaropvolgende chemokuren doorstond ze goed; ze werd er niet ziek van en ook haar eetlust bleef. Annie bleef lesgeven. Annie had een sterke persoonlijkheid, ze droeg haar ziekte gelaten, werkte door aan de Hochschule für Musik tot het echt niet meer kon. Intussen bleef ze – zoveel als dat kon – genieten van muziek en van vakanties. Samen met haar jongste zus Gonnie en met Birgitte, de dochter van Gonnie, maakte ze nog een reis langs alle operahuizen waar ze had gezongen, ontmoette er oude bekenden en heeft ze gelogeerd bij vrienden, bij Anneliese Winkler in Regenstauf en bij Susi Schimek in Gmund in Oostenrijk en bij de familie Bäumler in Beieren. In Wenen bezocht ze nog twee opera's, Lucia di Lammermoor van Donizetti en La Bohème van Puccini.

In 1991 heeft ze nog haar 60e verjaardag gevierd in de Collse hoeve te Nuenen, waar veel Duitse vrienden bij aanwezig waren. Een maand na haar feest ging ze met een collega uit Hamburg naar een kuuroord in Latsch, Zuid-Tirol, want ze wilde gezond blijven.

De chemokuren herhaalden zich. De laatste zes maanden van haar leven waren zwaar. Ze woonde op de Hochschule nog wel examens van leerlingen bij en Annie ontving tot op het allerlaatst studenten thuis om les te geven met de allerlaatste krachten die zij nog had. Maar hoe sterk haar wil ook was, ze wist dat de dood onvermijdelijk was, ze moest zich met de dood verzoenen. De laatste maanden was ze aan bed gekluisterd, een paar mooie zomermaanden waarin ze nog volop genoot van al de bloemen om haar heen. Annie overleed op 19 juli 1992.

In Memoriam
Professor Hermann Rauhe, president van de Hamburgse Hochschule

In 1974 kwam Annie bij het Staatstheater van Braunschweig. Daar vierde zij grote triomfen. Ze overtuigde iedereen met haar stem en ze verstond de kunst van expressie. Ze was niet alleen zangeres, ze was een mens, een persoon met een sterke positieve uitstraling, bij het publiek en ook bij iedereen op en achter de bühne was ze zeer geliefd. Iedereen hield van haar als een mens die kan verbinden, van haar openheid, vriendelijkheid, hartelijkheid, oprechtheid, gezelligheid en eenvoud.
In 1982 kwam Annie als professor für Gesang te werken aan de Hamburgse Hochschule für Musik und Theater. De toeloop van studenten was ongeëvenaard groot. Ze fascineerde haar studenten door haar professionaliteit, haar invoelingsvermogen, haar menselijkheid. Ze accepteerde elke student met ieders eigenheid. Aan de ene kant streng in haar kritiek, aan de andere kant voelden studenten geborgenheid, steun en aanmoediging. Annie was door haar discipline een voorbeeld voor velen.
Die Hochschule wird dem grossen Menschen und der Künstlerin Annie Schoonus in Dankbarkeit verbunden bleiben und ihr stets ein ehrendes Gedenken bewahren.

Begraven in Udenhout
Haar zerk op het Udenhoutse kerkhof is een geschenk van de Beierse beeldhouwer Leo Bäumler. De trap symboliseert de weg naar de top. Het zijn treden naar de opening, naar het

succes, naar het hoogst bereikbare in je vakgebied, naar de vervulling van je persoonlijke ambities.

Annie Schoonus, herinneringen aan mijn peettante
Julia Annie Josefa (Josi) Bäumler

Wanneer het klonk: “Annie Schoonus komt!”, dan heerste er meteen een opgewonden stemming bij ons. Annie’s auto reed het hof in en zij stapte uit: geurend naar parfum, in kleurrijke kleding van zijde – een bijzondere vrouw, een echte operazangeres!
Ik was iedere keer weer opnieuw verbaasd, dat deze elegante vrouw – nauwelijks was ze binnen – een keukenschort voordeed, een grote pan aardappels schilde, de afwas deed, de was ophing. Daarbij schalde overal haar heldere schaterlach door het huis. Ik was als kind echter zeer verontwaardigd en beschaamd: “Hoe kan mijn moeder het toestaan dat Annie Schoonus haar handen vuilmaakt”.
Annie Schoonus bracht altijd veel met zich mee. Een bijzondere sfeer, veel mensen die op bezoek kwamen en met hen de vele feesten. En ook deze bezoeken waren indrukwekkend: nog meer operazangeressen en toneelspelers, een Russische balletdanser (tot vandaag de dag geloof ik dat het Nerejew was) allemaal prachtig gekleed, de vrouwen zwaar opgemaakt en de sfeer was vrolijk.
Voor mij was het ook belangrijk, dat Annie Schoonus altijd iets bijzonders voor mij meebracht: houten poppen met blauwe bloesjes, leren tasjes, houten speelgoed. Toen was houten speelgoed vooruitstrevend. Alles van Annie Schoonus was esthetisch, mooi van vorm en bijzonder. Dat begreep ik als kind al en mijn vader had het speelgoed altijd zeer bewonderd. Nog steeds bewaar ik dit speelgoed. Later toen ik ouder en wijzer werd, hebben we elkaar geschreven en ik merkte dat achter deze elegante operazangeres ‘gewoon’ een warme, slimme vrouw schuilde, een mens van vlees en bloed, die ook voor mij veel betekende. Het bericht van haar ziekte heeft me zeer geraakt.

Ik bezocht Annie kort voor haar dood in Hamburg. Ze had een pruik op die ze afdeed met de woorden: “Zo zie ik er niet mooi uit, maar zo voel ik me beter.” We hebben lang met elkaar gesproken, eigenlijk voor het eerst op ooghoogte. Ik was 18 jaar en heb haar heel veel over mezelf verteld. En zij vertrouwde mij haar gedachten toe en gaf me raad voor mijn levenspad. Daarbij was ze vol humor en relativeringsvermogen.
De herinnering aan Annie, mijn peettante, vervult me met trots. En het was een grote eer voor mij dat op mijn huwelijk haar lieve zus Gonnie er bij was. Dit is veelzeggend voor Annie en de grote vriendschap van mijn ouders met de hele familie Schoonus. Bedankt!

Tante Annie, mijn peettante
David Peijnenborgh

Als mijn peettante naar Nederland kwam, was het altijd één groot feest. In haar kleine Fiatje reed ze tot onze blijdschap de oprit op. Ze verwende me altijd al als kind, met cadeautjes, en ik herinner me hoe gezellig het dan altijd was. Ze sloeg geen verjaardag over en stuurde mooie en lieve kaarten vanuit Duitsland. Die heb ik nog steeds. Er zat ook steeds een kostbare inhoud in die mijn broers jaloers maakte.

Ze vertelde vaak over haar leven als zangeres en daar raakte ik door geboeid: Wat een mooi leven moet dat zijn als muzikant. Met mijn ouders bezochten we concerten en opera's. Ze zorgde dan altijd dat haar familie niets te wensen over bleef. Familie, vrienden en muziek, dat waren de hoofdzaken uit haar leven.
Ze was heel trots dat haar petekind ook de muziek in ging. Haar enthousiasme heeft er zeker toe bijgedragen dat ik ervoor wilde gaan. Ze leerde me hoe ik goed spaghetti kon eten, voor het geval er ooit een tournee naar Italië zou komen. De boodschap om altijd hard te werken gaf ze me mee, omdat het geen makkelijk vak was. “Maar wel het mooiste vak, David”, zei

ze dan.

Helaas werd ze te vroeg ernstig ziek, en miste ze mijn eindexamen op het conservatorium. Dat vond ze heel erg. Wel gaf ze me vanaf haar ziekbed een prachtige Mendelssohn-cd mee. Deze cd is een kostbaar geschenk, en steeds als ik het vioolconcert in d-mineur hoor van Mendelssohn, dan denk ik aan haar. Het kan geen toeval zijn dat onze oudste zoon Felix heet, naar de componist. En onze dochter heeft als tweede naam Anne, naar mijn peettante.

Een wereldmens, die tante!
Baldwin Beenakkers
In onze kinderjaren was tante Annie diegene die in onze ogen erop uittrok. Ze woonde in Duitsland, was actief in opera en klassieke muziek.
Mijn eerste opera die ik zag en hoorde met haar als soliste was Hänsel und Gretl. Zij was Hans.
Een ondernemende vrouw die de wereld ontdekte. Die met internationale gezelschappen in verschillende landen professioneel actief was.
We gingen haar achterna, op bezoek, veelal in Duitsland.
Zij bezocht ook ons, als we op vakantie waren. We maakten bergwandelingen met haar, en zij leerde ons zigzag de berg afdalen. Niet dat wij daar naar luisterden, we waren altijd eerder beneden dan tante Annie.
Op een ochtend (op haar verjaardag) stond zij boven op een heuvel op een Alphoorn te blazen, de hele omgeving genoot van het bijzondere geluid en de echo's.
Ook was zij gul, in lach en gift!
Een wereldmens, die tante!

Deel 2
Een beschrijving in tekst en beeld van de operacarrière van Annie Schoonus

Een impressie van de opera's waarin Annie speelde, inclusief alle opera's waarin zij een van de hoofdrollen speelde (periode Regensburg en Braunschweig). Bij elke opera staat op eerste regel de titel van de opera en op de tweede regel vetgedrukt de rol die Annie daarin speelde.

Die Italienerin in Algiers van Gioacchino Rossini

Zulma

Wenen, 1965

Zulma is de slavin van Elvira. Elvira beklaagt zich bij Zulma dat haar echtgenoot, Mustafa, niet meer van haar houdt. Mustafa wil Elvira uithuwelijken aan zijn slaaf Lindoro. Hij is toe aan een nieuwe uitdaging, een Italiaanse vrouw. Lindoro droomt echter van Isabella. Als Isabella hoort dat Elvira de ex is van Mustafa en met Lindoro gaat trouwen is ze heel boos. Lindoro is echt niet van plan met Elvira te trouwen en besluit met Isabella te ontsnappen. Er wordt een heleboel gespeculeerd, de Italianen vertrekken en Mustafa vraagt Elvira om vergiffenis. Geen Italiaanse meer voor hem.

Verkaufte Braut van Bedřich Smetana

Kathinka

Wiener Neustadt, 1966

De opera “De verkochte bruid” gaat over een verliefd stel dat van elkaar gescheiden dreigt te worden door de plannen van ambitieuze ouders en een berekenende huwelijksmakelaar. Smetana beschouwde zijn komische opera als een “speeltje”, gecomponeerd als reactie op iemand die beweerde dat hij geen lichte muziek kon componeren. Omdat het verhaal zich op het platteland afspeelt, componeerde hij volkse muziek, maar hij vermeed het citeren van volksmelodieën. Hij gebruikte ritmes uit Tsjechische volksdansen.
Kathinka is de vrouw van boer Kruschina.

Later zal Annie nog tweemaal in deze opera zingen, in Regensburg in de rol van Ludmilla en in Braunschweig in de rol van Micha.

Nabucco van Giuseppe Verdi

Fenena

Hannover, 1967

Het verhaal speelt zich af in Jeruzalem en in het oude Babylon. Koning Nabucco staat op het punt Jeruzalem binnen te vallen. De joden hebben echter zijn dochter Fenena gevangen genomen, zij hopen haar te kunnen ruilen voor de vrede. De neef van de Hebreeuwse koning is verliefd op Fenena, bevrijdt haar en Nabucco steekt in woede de Hebreeuwse tempel in brand. Fenena wordt regentes over Babylon, bekeert zich tot het joodse geloof en helpt de Hebreeërs.

De recensie

Annie Schoonus ließ eine ausgesprochen schöne und gut tragende Mezzo-sopranstimme als Fenena hören.

Annie Schoonus liet een buitengewoon mooi en goed dragende mezzo-sopraanstem als Fenena horen.

Die lustige Witwe von Franz Léhar

Sylviana

Hannover, 1968

De geschiedenis speelt zich af in een rijke Parijse gemeenschap rond 1900. Graaf Danilo ontmoet zijn oude liefde Hanna, die ooit berooid was maar inmiddels een zeer welgestelde weduwe. Danilo is secretaris van de ambassade van de Balkanstaat Pontevedro. De ambassadeur wil Danilo en Hanna bij elkaar brengen, omdat Hanna's fortuin anders naar een Parijzenaar zou gaan en niet naar het economisch wankele Pontevedro. Het is een dolle komedie. Sylviana is de echtgenote van Bogdanowitsch.

Cosi fan Tutte van Wolfgang Amadeus Mozart

Dorabella

Regensburg, 1969

Twee jonge officieren scheppen bij hun oudere vriend, Don Alfonso, op over de trouw van hun geliefden. Don Alfonso gaat een weddenschap aan dat ook vrouwen niet te vertrouwen zijn. De twee officieren gaan zogenaamd naar het front en komen terug, vermomd als Albaniërs. De dames beginnen na lang aarzelen toch een oogje op de Albaniërs te krijgen en zo hebben de officieren de weddenschap verloren.

De recensie

Annie Schoonus hat als Dorabella mit karaktervoller, kantabler, fülliger und durchschlagender Stimme gesungen, die auch in ff die klanglichen grenzen wahrt. Als Darstellerin ist sie stets dem Geschehen auf der Bühne eng verpflichtet.

Annie Schoonus heeft als Dorabella met karaktervolle, weerklinkende, gevoelige en doorslaggevende stem gezongen, die ook in forte de volle klank handhaaft. Als acteur is zij steeds nauw verbonden met het gebeuren op het podium.

The Rake’s Progress van Igor Stravinsky

Türkenbaba

Regensburg, 1977

Türkenbaba is een beroemde bezienswaardigheid. De hoofdrolspeler Tom, gehuwd met Ann, zoekt geluk en rijkdom. Hij wordt gekoppeld aan Türkenbaba, alleen maar om de Londense Society te choqueren. Tom wordt uiteindelijk waanzinnig en belandt in een gekkenhuis. Zijn vrouw vindt hem en nadat hij alles opgebiecht heeft, zingt zij hem in slaap.

De recensie

Über den Mut als bärtiges Jahrmarktswunder weiblichen Geschlechtes aufzutreten dominiert bei Annie Schoonus als Türkenbaba noch die prächtig geführte Mezzostimme.

Naast het feit dat zij als bebaard vrouwelijk jaarmarktwonder durft op te treden, domineert bij Annie Schoonus als Türkenbaba nog de prachtig gedragen mezzostem.

Angélique van Jacques Ibert

Eerste peettante

Regensburg, 1970

Het verhaal speelt zich af in een Franse haven. Op de pier staat het huis van Boniface en een chinees warenhuis, waarboven een inscriptie: “Op broos geluk”. Het huis van Charot, zijn buurman, staat ertegenover en Boniface vraagt hem om hulp en advies hoe hij zijn jonge en mooie vrouw Angelique kan temmen, die zijn leven onverdraaglijk en onmogelijk maakt. De buurman adviseert hem, haar bij het raam te laten zitten en in het geheim een bord boven haar aan te brengen met de tekst: “Ze is te koop”, en omdat ze jong en mooi is zal het probleem snel opgelost zijn. Drie mannen passeren het raam, een Italiaan, een Engelsman en een Neger. Zij worden snel verliefd en kopen haar. Iedere vrijer wordt begeleid door eigen muziek, de Italiaan door een parodie op Rossini’s opera buffa en de neger door syncopische jazznoten. Echter geen van de drie was in staat Angeliques lage en gemene natuur te verdragen en dus gaven ze haar terug aan haar echtgenoot. Volslagen ontmoedigd wendt Boniface zich tot de duivel en eist voorgoed van zijn vrouw verlost te worden. Maar de duivel gaf haar prompt terug. Toen realiseerde Angelique zich hoe goed haar man is. Ze krijgt spijt van al het kwaad wat ze hem heeft aangedaan en zweert hem haar eeuwige liefde en goedheid, zodat hij haar vergeeft. De voorstelling eindigt en terwijl de gordijnen sluiten is de stem van de echtgenoot nog te horen: “Ze is nog steeds te koop”.
Annie speelde de rol van eerste peettante van Angelique.

<u>De recensie</u>

Zwei köstliche Studien der Darstellung mit dem Mut zur Groteske liefern Annie Schoonus und Charloel als Gevatterinnen.

Twee kostelijk uitgebeelde karikaturen, met de moed tot grootheid, leverden Annie Schoonus en Charlotte Seel als de peettantes.

Othello van Giuseppe Verdi

Emilia

Regensburg, 1970

Emilia is de vrouw van Jago en kamermeisje van Desdemona. De jaloerse generaal Othello is getrouwd met de mooie Desdemona. De intrigant Jago heeft een hekel aan Othello en verzint een plan om hem te gronde te richten. Hij vertelt aan Othello dat Desdemona een affaire heeft met Cassio. Intussen regelt hij alle “bewijzen”. Overtuigd van de overspeligheid van zijn vrouw, wurgt hij haar. Als de list van Jago eindelijk ontmaskerd wordt, slaat Othello de hand aan zichzelf.

De recensie

Annie Schoonus macht aus den wenigen Tönen und Auftritten der Emilia geplegten Operngesang und vornehme Darstellung.

Annie Schoonus maakt uit de weinige tonen en optredens van Emilia verzorgd opera-gezang en een uitstekende performance.

Die lustigen Weiber von Windsor van Otto Nicolai

Mevrouw Reich

Regensburg, 1970

Het verhaal gaat over drie vrouwen die hun ongewenste aanbidders te slim af zijn. De dames Fluth en Reich hebben beiden een liefdesbrief geschreven naar Sir John Falstaff. Ze besluiten hem een lesje te leren. Voor de schijn gaan ze in op zijn avances. Hij wordt in een wasmand in de Theems geworpen, vervolgens verkleedt als oude tante afgeranseld en tot slot te kijk gezet tijdens de grote midzomernacht-maskerade. Een komische opera.

De recensie

Bei den Damen glaubt man das wirklich lustige und listige Weib von Windsor nur der Frau Reich der Annie Schoonus ausgezeignet gesungen wie immer.
Annie Schoonus stattet die Rolle der Frau Reich mit ihrem wohltuenden Alt aus. Auch sie spielt flott und quickig. Dauernd fädelt die etwas ein.

Bij de dames meent men serieus dat de grappige en listige vrouw alleen Frau Reich is, door Annie Schoonus uitstekend gezongen zoals altijd. Zij zong de rol met haar aangename altstem. Ook speelt zij vlot en kwiek.

De Nachtegaal van Igor Stravinsky

De dood

Regensburg, 1971

De opera is gebaseerd op een sprookje van Hans Christiaan Andersen. Het speelt zich af in China. De Chinese keizer laat een nachtegaal in de vrije natuur vervangen door een mechanische nachtegaal van Japanse makelij, zodat de keizer in het paleis zelf naar het prachtige zingen van de nachtegaal kan luisteren. De opera gaat over de impact van muziek en over het natuurlijke versus het kunstmatige.

De recensie

Wie immer ausgezeignet Annie Schoonus als Tod.

Als altijd schitterde Annie Schoonus, nu in haar rol van de Dood.

Tannhäuser van Richard Wagner

Venus

Regensburg, 1971

Kunstenaar Tannhäuser is in conflict met zijn zinnelijke lust en zijn religieus ingestelde verstand. De zinnelijke liefde krijgt hij van Venus genoeg en mist die bij de andere vrouw Elisabeth. Hij zal op pelgrimstocht naar Rome boete doen en vindt pas verlossing als hij de naam van zijn redster nog één keer hoort.

De recensie

Die ganz grosse Überraschung an diesem Premiere-Abend war Annie Schoonus als Venus. Wer hätte dieser profunden Mezzosopranistin mit der schönen Alttiefe diese strahlende Höhe zugetraut. Das is Festspielformat. Über ihre musikalischen Qualitäten braucht man nichts mehr zu sagen." "Annie Schoonus verlieh der Frau Venus Sexappeal und betörende Stimme. Dafür warf ihr ein begeisteter Besucher im Parkett einen Strauss auf die Bühne.

De hele grote verrassing van deze première-avond was Annie Schoonus als Venus. Wie had deze mezzosopraan met de mooie diepe Alttonen deze stralende hoogte toevertrouwd. Dat is Festspiel-formaat. Over haar muzikale kwaliteiten hoeft men niets meer te zeggen. Annie Schoonus verleende de vrouw Venus sexappeal met een betoverende stem. Daarvoor wierp haar een geestdriftige bezoeker een boeket bloemen op het podium.

Don Giovanni van Wolfgang Amadeua Mozart

Donna Elvira

Regensburg, 1971

De rokkenjager Don Giovanni heeft zijn zinnen gezet op de dochter van de Commendatore, Donna Anna. Deze verleidingspoging mislukt en de Commandatore daagt Don Giovanni uit tot een duel. De oude man wordt dodelijk verwond. Don Giovanni slaat, samen met zijn knecht Leporello, op de vlucht. Donna Anna en haar verloofde, Don Ottavio, zweren de moord te zullen wreken. Een oude vlam van Don Giovanni, Donna Elvira, is op zoek naar haar geliefde, die haar verlaten heeft. Ook zij zweert wraak. Het aantal achtervolgers groeit. Nadat Don Giovanni heeft geprobeerd het boerenmeisje Zerlina, op haar huwelijksdag notabene, het hof te maken, krijgt hij het letterlijk met haar man Masetto aan de stok. In zijn vlucht belandt Don Giovanni op het kerkhof. Daar nodigt hij in zijn overmoed het standbeeld van de Commendatore uit voor het avondeten. Tot zijn verbazing aanvaardt het standbeeld de uitnodiging. Tot Leporella's afgrijzen verschijnt het beeld daadwerkelijk op het avondeten en sommeert Don Giovanni berouw te tonen. Don Giovanni weigert dat en er wacht hem niets anders dan de hel.

<u>De recensie</u>

Um die Donna Elvira der Annie Schoonus dürfte wohl manches grosse Haus Regensburg sehr beneiden. Das ist wirklich eine Elvira mit lyrischem Empfinden und dramatischer Kraft bei den exponierten Sprüngen und den anspruchsvollen Koloraturen. Das ist glänzendes Edelmetall einer Stimme hochmusikalisch eingesetzt.

Om Donna Elvira van Annie Schoonus mogen sommige operahuizen Regensburg zeer benijden. Dit is werkelijk een Elvira met lyrische gevoelens en dramatische kracht bij de uit te voeren sprongen en veeleisende coloraturen. Dit is glanzend edelmetaal van een hoog muzikaal ingezette stem.

Der Sopran von Annie Schoonus, voll wärme Schmeichelndem Schmelz und das souveräne Spiel dieser Künstlerin ließen überzeugend die Donna Elvira lebend.

De sopraanstem van Annie Schoonus, vol warme strelende glans, en het superieure spel van deze kunstenares lieten overtuigend de Donna Elvira tot leven komen.

Dantons Tod van Gottfried von Einem

Een dame

Regensburg, 1971

Danton was tijdens de Franse Revolutie in 1789 een nationalistische revolutionair. Hij was populair en een levensgenieter. Hij werd minister van Justitie en heeft de monarchie afgeschaft. Stemde voor een ter dood veroordeling van de koning. Zijn tegenstander was Robespierre. Danton werd beschuldigd van verraad. Hij zou de knecht van de graaf De Mirambeau en de handlanger van Dumouriez zijn. Hij werd gevangen genomen en veroordeeld tot de guillotine.

Don Carlos van Giuseppe Verdi

Prinses Eboli

Regensburg, 1971

Het verhaal is gebaseerd op conflicten in het leven van Carlos van Spanje (1545-1568), prins van Asturië, nadat zijn verloofde Elisabeth van Valois in plaats van met hem, met zijn vader (Filips II van Spanje) trouwde, als onderdeel van de vrede van Cateau-Cambresis, die een eind maakte aan de Italiaanse oorlog van 1551-1559 tussen de huizen Habsburg en Valois.

De recensie

Annie Schoonus (als Eboli) begann mit unerhörten Temperament mit ihren Schleierlied, mit Koloraturen und Spanischem Kolorit in der Tongebung. Ihre Große Szene im dritten Akt sang sie hinreisend.

Als geschmeidige wie intrigante Eboli setzt Annie Schoonus vom Staatstheater Braunschweig als Gast den sinnlich warmen Glanz ihres farbsattren Mezzosoprans mit höher gestalterischer Intelligenz ein.

Annie Schoonus (als Eboli) begon met ongehoord temperament haar eerste aria, met coloraturen en Spaanse kleurschakering in de toon. Haar grote scène in het derde bedrijf zong zij werkelijk fantastisch. De zowel diplomatieke als intrigante Eboli zet Annie Schoonus, als gast van het Staatstheater Braunschweig, met de zinnelijke warme glans van haar kleurrijke mezzosopraan met hoge creatieve intelligentie neer.

Hänsel und Gretel van Engelbert Humperdinck

Hans

Regensburg, 1972

Het bekende sprookje. Hans en Grietje verdwalen in het bos en komen bij het heksenhuisje. De heks neemt hen gevangen om hen op te eten. De oven wordt gestookt, de kinderen duwen de heks erin die er later uitkomt als peperkoek.

De recensie

Was die Aufführung sehenswert macht ist unzweifelhaft die Besetzung der Hauptrollen mit Annie Schoonus als Hänsel und June Parker als Gretel. Annie Schoonus agierte- dass sie mit einem arm in der Schlinge nicht "kapitulierte", ist besonderen Dankes wert, munter und frech, lebendig und mit knabenhafte Charme. Sie setzte ihren vollen runden alt sehr zum Gewinn der Partie ein.

Wat de uitvoering bijzonder maakt is ongetwijfeld de bezetting van de hoofdrollen met Annie Schoonus als Hans en June Parker als Grietje. Dat Annie speelde met één arm in een mitella en niet *capituleerde* is bijzondere dank verschuldigd (Ze had namelijk tijdens een repetitie echt haar arm gebroken). Annie speelde vrolijk en brutaal, levendig en met jongensachtige charme. Zij zette haar ronde volle alt in, geheel in het voordeel van de partij.

Carmen van Georges Bizet

Mercedes

Regensburg, 1972

Mercedes is een vriendin van Carmen, beiden zijn zigeunermeisjes. De meisjes werken in een sigarenfabriek en tijdens de pauze gaan ze rokend naar buiten en komen de soldaten en burgers op hen af om te flirten. Carmen is al gauw omringd door aanbidders en flirt met korporaal Don José, die echter van zijn moeder moet trouwen met Micaela, zijn dorpsgenote. Er is een opstootje in de fabriek, Carmen heeft een meisje aangevallen en Don José moet haar arresteren. Carmen belooft hem haar liefde. Hij gelooft haar, helpt haar ontsnappen en komt daardoor in de gevangenis. Hij is hopeloos verliefd op Carmen, maar zij heeft alweer een andere aanbidder, Zuniga. Het komt tot een gevecht. Don José wint en moet nu kiezen tussen een smokkelaarsgroep of de gevangenis in. De nieuwe minnaar van Carmen is de stierenvechter Escamillio. Don José kan zijn emoties niet meer bedwingen en steekt haar neer.

De recensie

Olympisch gehört, errang dabei die Mercedes Gold, die Carmen Silber und Frasquita Bronze.

Olympisch gezegd behaalde Mercedes goud, Carmen zilver en Frasquita brons.

Cavalleria rusticana van Pietro Mascagni

Santuzza

Regensburg, 1972

Santuzza heeft een verhouding met Turrido, maar de liefde voor Lola is bij hem nog niet verdwenen. Lola – intussen gehuwd met Alfio – krijgt bij zijn afwezigheid bezoek van Turrido en zij brengen samen de nacht door. Santuzza is wanhopig en vertelt Alfio van de buitenechtelijke relatie van die twee. Alfio daagt Turrido uit voor een duel. De trotse Turrido bekent schuld en komt om het leven.

De recensie

In der Cavalleria ist es Annie Schoonus die weisz worum es geht. Über ihre herrliche Stimme ist schon viel geschrieben worden. Aber es muss wiedergesagt werden: mit der Schoonus hat das Stadttheater eine Santuzza, die allein die Cavalleria hörenswert macht.

In de Cavalleria is het Annie Schoonus die weet hoe het moet. Over haar heerlijke stem is al veel geschreven. Maar het moet weer gezegd worden: met Annie Schoonus heeft het Stadttheater een Santuzza die in haar eentje de Cavalleria kan dragen.

Martha van Friedrich von Flotow

Nancy

Regensburg, 1973

Het verhaal behandelt de geschiedenis van een dame van stand die samen met haar kamermeisje zich voordoet als boerenmeisjes en zich verhuurt als dienstmeisjes. Als twee mannen verliefd op hen worden slaan de twee dames op de vlucht. Doch een van de heren, Lyonel, is eveneens van stand en zal later de lady in zijn armen sluiten. Zoals verwacht volgen er aan het slot twee bruiloften.

De recensie

Annie Schoonus als Nancy trifft mit ihrem warmen Mezzo den romantischen Unterton goldrichtig. Dabei vermeidet sie -- trotz Gelegenheit-sich vor die Hauptrolle zu singen. Disziplin ist eine der größten Stärken Annie Schoonus.
Annie Schoonus wirft ihre reiche Bühnenerfahrung, gepaart mit einer sonoren Altstimme, als Nancy Gewicht in die Schale ihrer Rollen. Ihre ausgeprägte Musikalität gibt den Terzetten und Quartetten rhythmische Sicherheit. Ihr Duett "Ja, was nun?" mit Catalá, bedeutet, wie in der Partitur, einen Glanzpunkt der Aufführung.

Annie Schoonus, als Nancy, treft met haar warme mezzo de romantische ondertoon zo goed als goud. Daarbij vermijdt zij – ondanks de gelegenheid – zich de hoofdrol toe te eigenen. Discipline is een van de grootste sterktes van Annie Schoonus. Annie Schoonus gooit met haar rijke podiumervaring en haar sonore altstem gewicht in de schaal van haar rollen. Haar uitgesproken muzikaliteit geeft de terzetten en kwartetten rytmische zekerheid. Haar duet "Ja, was nun?", met Catalá, is, zoals in de partituur is bedoeld, een hoogtepunt van de uitvoering.

Oedipus Rex van Igor Strawinski

Jokaste

Regensburg, 1973

Oedipus is het enige kind van Jokaste en Laïus, koning van Thebe. Een orakel voorspelt dat Oedipus zijn vader zal doden en zijn moeder zal trouwen. Oedipus wordt door zijn vader op een berg achtergelaten. Na vele omzwervingen komt hij in Thebe aan, alvorens twee reizigers gedood te hebben en de Sfinx overmeesterd. Hij wordt als bevrijder binnengehaald en krijgt de hand van Jokaste, weduwe van koning Laïus, die kort tevoren op weg naar Delphi is gedood. Als Oedipus en Jokaste de waarheid horen dat Oedipus zijn vader heeft gedood en zijn moeder getrouwd, hangt Jokaste zich op en steekt Oedipus zich de ogen uit. Oedipus wordt verbannen en zwerft vele jaren rond met zijn dochter Antigone. Hij sterft in de omgeving van Athene.

De recensie

Annie Schoonus als eine überzeugende und musikalisch sichere Jokaste.

Annie Schoonus als een overtuigende en muzikale zelfbewuste Jokaste.

Aïda van Giuseppe Verdi

Amneris

Regensburg, 1973

Aïda is een tragisch verhaal dat zich afspeelt in het oude Egypte. Amneris, dochter van de farao, is verliefd op legerkapitein Radames, maar hij is verliefd op Aïda, slavin van Amneris. Niemand weet dat Aïda de dochter is van de koning van Ethiopië. Het verhaal eindigt dat Radames levend wordt ingemetseld in een tombe, waar Aïda zich eerder had verstopt.

De recensie

Annie Schoonus verkörperte glaubwürdig die innere Zerrissenheit, die das Libretto ihrer Figur vorzeignet. Vom gesang her ist die Amneris der Annie Schoonus die Tochter des Amonasro. Das ist ebenfalls Verdi, das ist vollkommene Oper, das eben eine Amneris, wie man sie sich wünscht. Da ist die Tiefe klangschön und voll, da fließt die Mittellage ausdrucksstark, und da kommen Spitzentöne, um die ihr manche dramatische Sopranistin neidisch sein kann.

Annie Schoonus personifieert geloofwaardig het innerlijke conflict, dat het libretto van Amneris toont. Wat betreft het zingen van Annie Schoonus, dat is perfect. Dat is Verdi, dat is volmaakte opera, dat is een Amneris die men zich graag wenst. Er is diepte, een mooie volle klank en er komen toptonen die veel dramatische sopranen jaloers kunnen maken.

Die Fledermaus van Johann Strauss

Prins Orlofsky

Regensburg, 1973

Na een gekostumeerd bal wordt Eisenstein door zijn vriend dokter Falke voor schut gezet door hem straalbezopen en verkleed als vleermuis naar huis te sturen. Alles is erop gericht om de buitenechtelijke escapades van zowel Eisenstein als zijn echtgenote Rosalinde aan het licht te brengen. Tijdens het bal flirt Eisenstein zonder het te weten met zijn eigen vrouw. Aan het eind van het stuk onthullen zij wie ze werkelijk zijn. Maar zullen ze elkaar kunnen vergeven?

De recensie

Dazwischen steht Annie Schoonus als Prinz Orlofsky. Wie ihr Fest nach ihrem Geschmack wird, so ist das, was sie singt, wieder besonders nach unserem Geschmack. Bravissimo!

Daartussen staat Annie Schoonus als Prinz Orlofsky. Net zoals zij het feest naar haar hand zet, zo is haar zingen weer bijzonder naar onze smaak. Bravissimo!

Der Besuch der Alten Dame van Gottfried von Einem

Claire Zachanassian

Regensburg, 1974, bij haar afscheid van de opera van Regensburg

Het stadje Güllen is in grote financiële problemen. Een voormalig bewoonster, Kläri Wässcher, moest 45 jaar geleden de stad verlaten, zwanger en alleen. De vader van haar kind had het proces gemanipuleerd en het vaderschap werd niet bewezen. Kläri komt terug als Claire Zachanassian, door een huwelijk met een Armeense oliemiljardair nu zeer rijk. Zij biedt de stad een miljard aan als iemand van de inwoners, Alfred, de vader van haar kindje, vermoordt. Iedereen verzekert Alfred dat dit niet gaat gebeuren, maar men steekt zich zo diep in de schulden dat zij afhankelijk worden van Claire's offerte. De burgemeester raadt Alfred aan om zelfmoord te plegen. Dit is voor Alfred te gemakkelijk. De bewoners stemmen wie hem zal ombrengen en hij wordt vermoord. "Tod aus Freude" noemen zij het. Claire heeft haar doel bereikt. Ze betaalt en neemt Alfred in de kist mee naar Capri waar zij een mausoleum heeft laten bouwen.

<u>De recensie</u>

Annie Schoonus gestaltet mit der Titelpartie eine abschiedsrolle, die sie dem Gedächtnis ihrer Künstlerischen Freunde einprägen wird. Sie wächst nahe an die unantastbare Große einer "Heldin der Antike, einer Medea" heran. Unnahbar in gebaren, erbarmungslose Rächerin, lasst sie mit Schauern erleben, dass an ihr nicht nur körperlich, sondern auch geistig und seelisch "alles Protest ist". Erschütternd eindringlich ist sie Claire und Klära zugleich, geldstrotzender und vergeltungsdürstiges Monstrum, dessen eines künstliches Bein noch immer tief im Mief der Kleinstadt Güllen steckt. Gesanglich strebt sie über ihr bisheriges wirken hinaus. Mit ihrer Abschiedspartie in Regensburg, erleben wir noch einmal "die Große " Annie Schoonus. Ihre ausdrückstiefe und reiche Stimme ist in allen Lagen sicher geführt. Kein forcieren in der Höhe und keine knarrige tiefe stören diese Stimmereignis. Die Opulenz ihrer geschmeidigen Organs ließ ihre mörderische Absicht vergießen machen.

Annie Schoonus maakt met de titelpartij een afscheidsrol die ingeprent blijft in de herinnering van haar artistieke vrienden. Zij nadert dicht aan de onaantastbare grootte van een heldin uit de oudheid, aan Medea. Niet te evenaren in gebaren laat zij de toeschouwer rillen van de manier waarop zij de rol van de meedogenloze wreker speelt; alles in haar is protest: fysiek, verstandelijk en psychisch. Terdege schokkend is zij Claire en Klära tegelijk, een uitpuilend van geld en vergeldingsdorstig monster, dat met één kunstbeen nog altijd diep in de bekrompen atmosfeer van het kleine stadje Güllen staat. Zingend komt zij boven haar huidige werken uit. Met haar afscheidspartij in Regensburg, beleven wij nog eenmaal "de grote Annie Schoonus". Haar expressieve en rijke stem is in alle lagen met zekerheid gevoerd. Geen forceren in de hoogte en geen knarsende diepte storen haar klankgebeuren. De rijkdom van haar soepele stem lieten haar moorddadig plan doen vergeten.

Faust van Charles Gounod

Marthe

Braunschweig, 1974

Dit was de eerste rol van Annie in Braunschweig. Eerst speelde ze de kleinere rol van Siebel, later een hoofdrol in de persoon van Marthe.

De oude Faust twijfelt aan de zin van zijn wetenschap en van zijn leven. Hij verkoopt zich aan de hel – hij wil door jeugd, rijkdom en liefde zijn geluk terugvinden. Hierbij sleurt hij een meisje mee in het verderf en doodt haar broer. Terwijl de sterke en knappe Faust er niet in slaagt om zijn ziel te redden, weet de zwakke en onwetende Marguerite aan de hel te ontsnappen.

De recensie

Die Marthe betreute Annie Schoonus mit ihrem kultivierten Gesang und natürlichen Spieltalent.

Annie Schoonus verzorgde de Marthe met haar gecultiveerde zang en natuurlijke speeltalent.

Wozzeck van Alban Berg

Marie

Braunschweig, 1975

De soldaat Wozzeck en Marie hebben samen een kind. Als Marie de tamboer-majoor op bezoek krijgt, gaat ze in op zijn avances. Ze bewondert de oorbellen die zij van de majoor gekregen heeft op het moment dat Wozzeck haar verrast. Hij betaalt haar loon en verlaat haar. Marie is in grote zorgen, zij heeft spijt van de affaire met de tamboer-majoor. Het kind vertelt ze een troosteloos sprookje. Wozzeck is radeloos en vermoordt Marie. In panische angst steekt hij zichzelf ook neer.

De recensie

Annie Schoonus sang eine derbe, lebenslustige Wozzeck-Braut und Tambour-Geliebte. Ihre besonders in der Höhe gutsitzende und kräftig zeignende Stimme beherrschte die Partie mit dem riesigen Umfang und den weiten Sprüngen auch vom Musikalischen her. Es spricht sehr für die Qualität des Braunschweiger Musiktheaters, dass es neben Paula Bukovac noch eine zweite überzeugende Sängerin und Darstellerin für eine so schwierige Aufgabe zur Verfügung hat.

Annie Schoonus zong een solide, levenslustige Wozzeck-bruid en tamboer-geliefde. Haar vooral in de hoogte goed zittende en krachtig goed spelende stem beheerste de partij met de reusachtige omvang en de ruime sprongen ook muzikaal onderlegd. Het spreekt voor zich voor de kwaliteit van het Braunschweiger Muziektheater, dat het naast Paula Bukovac nog een tweede overtuigende zangeres en actrice voor een zo moeilijke opgave ter beschikking heeft.

Die Schlange van Bent Lorenzen

Mevrouw Petersen (Putzteufel)

Braunschweig, 1975

Het onderbewustzijn van een professor in de muziekwetenschappen onderzoekt zijn gezond verstand. Terwijl hij zich bezighoudt met Palestrina en de poetsduivel, die hem bij zijn werk stoort, stijgen beschamende onderdrukte begeerten in hem op en veranderen hem, door de met de bezem zwaaiende dragonder, in ordinaire begeerten. De professor (Günter Morbach), begeleid door de poetsduivel (Annie Schoonus), toont ons de werkelijkheid, hoe de professor naar buiten toe zich gedraagt, terwijl tegelijkertijd uit de luidspreker zijn wellustige geheimen hem omcirkelen en een stem hem vrijpostig adviseert te doen wat hij in werkelijkheid niet vertrouwt.

De recensie

Christoph Groszer hatte als Regisseur offensichtlich an den Bewegungen dieser doppeldeutigen Schlange seinen Heidenspasz, der sich humweglos auf das Publikum übertrug. Uwe Kraefts exzellente Tontechnik beflügelte das Vergnügen noch, und weil Günther Morbach als Musikwissenschaftler und Annie Schoonus als Putzteufel und Vamp alle Register des Ulks zogen, war der Spasz perfekt. Komponist Bent Lorentzen konnte sich für die Zustimmung beim Publikum selbst bedanken.

Het enorme plezier dat regisseur Christoph Groszer aan *Die Schlange* beleefde raakte ook het publiek. Uwe Krafts excellente geluidstechniek gaf vleugels aan het amusement en omdat Günther Morbach als muziekwetenschapper en Annie Schoonus als poetsduivel en vamp alle registers van deze gekheid opentrokken, was de avond perfect. Componist Bent Lorentzen kon zelf de ovatie van het publiek in ontvangst nemen.

Die Zauberflöte van Wolfgang Amadeus Mozart

De tweede dame

Braunschweig, 1975

Tamino krijgt van de Koningin van de Nacht de opdracht om samen met de vogelvanger Papageno haar dochter Pamina te redden uit de handen van Sarastro. De Koningin van de Nacht geeft Tamino een toverfluit en Papageno een klokkenspel mee om hen gedurende hun reis te beschermen. De drie dames, die in dienst zijn van de Koningin van de Nacht, verspreiden intussen valse, kwade berichten over Sarasto. Tijdens zijn zoektocht komt Tamino erachter dat Sarastro geen kwade heerser is, maar juist een goed en wijs priester en dat de Koningin van de Nacht slechte bedoelingen heeft. Tamino en Papageno krijgen van Sarastro een aantal beproevingen opgelegd, die zij uiteindelijk met behulp van hun magische instrumenten weten te doorstaan. De laatste beproeving, die van het water en het vuur, moeten Tamino en Pamina samen doorstaan. Hierna kunnen zij Sarastro's rijk betreden en daarmee een beter leven. Papageno krijgt eveneens wat hij wilde, namelijk zijn Papagena. De macht van de Koningin van de Nacht en die van de slavenopzichter Monostatos worden vernietigd.

Don Quichotte van Jules Massenet

Dulcinea

Braunschweig, 1975

Don Quichotte – de dolende ridder – die droomt van een rechtvaardige wereld. Vergezeld van zijn trouwe schildknaap doorkruist hij Spanje op zijn zoektocht naar heroïsche overwinningen. De opera gaat over de flexibele en onduidelijke scheidslijn tussen slechtheid, goedheid, warmte, uitbuiting, domheid, berekendheid. Kortom over het treurige menselijke bedrijf.

De recensie

Dulcinea, hier eine leibhaftige Kurtisane, wird von Annie Schoonus in den Großen Augenblicken mit einem von Massenet dieser Frauengestalt zugestandenen musikalischen Schmelz überraschend verinnerlicht gezeignet. Das an der Rampe gesungene Liebeslied Weiß die Künstlerin von Sentimentalität freizuhalten, allein sich auf die nuanciert reine Skala ihrer Töne verlassend.

Dulcinea, hier een vleesgeworden courtisane, werd door Annie Schoonus in de grote scènes, met een door Massenet voor deze vrouwenfiguur toegestane muzikale glans, verrassend verinnerlijkt getoond. Het vóór het voetlicht gezongen liefdeslied, vertolkt de kunstenares zonder sentiment, alleen op haar genuanceerde zuivere reeks van tonen vertrouwend.

Der Wildschutz van Albert Lortzing

Gravin Maritza

Braunschweig, 1976

Maritza is de echtgenote van graaf Von Eberbach. De schoolmeester van het dorp wordt tijdens het verlovingsfeest met Gretchen (de pleegdochter van de graaf), wegens diefstal van wild geschorst. Gretchen wil bemiddelen maar de meester stuurt een als Gretchen verklede student naar de graaf. De student is echter geen student maar de vermomde barones Freimann, terwijl de staljongen van de graaf een vermomde baron is. De dubbele vermomming leidt tot algemene verwarring, met als geslaagd gevolg dat de juiste paren elkaar vinden. De meester heeft geen wild maar zijn eigen ezel doodgeschoten en mag zijn beroep aan de zijde van Gretchen verder uitoefenen.

De Troubadour van Giuseppe Verdi

Azucena

Braunschweig, 1976

De geheimzinnige zigeunerin Azucena is uit op bloedige wraak op de moordenaar van haar moeder. Door het lot worden haar zoon, en uiteindelijk zijzelf gedood.

De recensie

Annie Schoonus bot die geschlossenste, die Ausgeglichenste sängerische Leistung. Ihre Azucena hielt es weniger mit vordergründiger zigeunerischer Dämonie und mehr mit der musikalischen Ausschöpfung der Partie, für die sie Ihren exzellent geschulten Mezzospran engagiert einsetzte.

Annie Schoonus bood de meest harmonische, evenwichtige zangprestatie. Haar Azucena hield het minder met oppervlakkig zigeunergetover en meer met het muzikale onderwerp van de partij, waarvoor zij haar excellent geschoolde mezzosopraan toegewijd inzette.

Blauwbaards Burcht van Béla Bartók

Judith

Braunschweig, 1976

Judith is de vierde vrouw van hertog Blauwbaard. De opera speelt zich af in een burcht met zeven gesloten deuren. Judith smeekt Blauwbaard alle deuren te openen zodat er licht in komt. Hij smeekt haar geen vragen te stellen maar Judith houdt vol en een voor een worden de deuren geopend. Achter de eerste deur bevindt zich een martelkamer, achter de tweede deur een wapenarsenaal, achter de derde deur een schatkamer met bloed besmeurde juwelen, achter de vierde deur een met bloed besmeurde geheime tuin, achter de vijfde deur het felverlichte enorme rijk van Blauwbaard, achter de zesde deur een zilveren tranenmeer en achter de zevende deur bevinden zich de drie eerste vrouwen van Blauwbaard. Die komen een voor een naar buiten. Blauwbaard zet op Judiths hoofd een kroon. Zij is de mooiste. Judith smeekt Blauwbaard haar te sparen. De drie vrouwen keren terug naar de ruimte. Vanaf nu zal er enkel duisternis zijn.

De recensie

Annie Schoonus und Adalbert Waller brachten dazu Stimmen mit, die mit weitgespannter Ausdrucksfülle, mit lyrischem Empfinden wie mit dramatischer Kraft sowohl Schmerz und Liebe, die die mystische dunkle Welt der ungarischen Volkssage widerspiegelten.

Annie Schoonus en Adalbert Waller hebben stemmen die met grote expressie en met lyrische gevoelens dramatisch kracht geven aan verdriet en liefde, die de mystieke donkere wereld van de Hongaarse volkslegende weerspiegelen.

Albert Herring van Benjamin Britten

Mrs. Herring

Braunschweig, 1977

Het gaat over het moederskindje Albert in het dorpje Loxborough. Omdat het dorpje geen enkel geschikt meisje kan vinden voor de rol van Meikoningin, valt die eer Albert ten deel. Op de dag van het feest gieten Nancy en Sid, een stelletje dat Albert wel vaker pest, wat rum in het limonadeglas van de Meikoning. Die wordt daar nogal dronken van en besluit er ‘s avonds met zijn prijzengeld vandoor te gaan. De volgende morgen is het dorp in rep en roer. Ze denken zelfs dat Albert dood is, maar dan komt hij vrolijk aanlopen voor de financiering van zijn nachtje uit en durft voor het eerst zijn moeder tegen te spreken. De verontwaardiging is groot.

De recensie

Alberts Mutter (Annie Schoonus), die eifernde, ihren Sohn ausnutzende und durch allzu strenge Erziehung zur Explosion treibende Witwe.

Alberts moeder (Annie Schoonus) de ijverige weduwe, die haar zoon uitbuit en al te streng opvoedt, dat tot uitbarsting komt.

Hoffmanns Erzählungen van Jacques Offenbach

Niklaus

Braunschweig, 1977

Hoffmann is een dichter en Niklaus is zijn vriend. Hoffman is doorlopend verliefd, eerst op Stella die triomfen viert als zangeres, daarna op een robot (Olympia) en ook op Antonia, een Jodin, dochter van een kunstenaarsechtpaar, die sterft. Niklaus waarschuwt Hoffmann telkens. Als Niklaus een duet zingt met de filmster Guilietta voor de film Barcarole, is de jaloezie groot. Hoffmann doodt zijn rivaal. Guilietta sterft aan een giftig drankje dat bedoeld was voor Hoffmann. Als Stella, na een opera waar ze toegejuicht werd, naar Hoffmann rent, treft ze hem totaal dronken aan. Zij verlaat de bierkelder en Hoffmann begint die nacht nog aan zijn meesterwerk te schrijven.

Recensie

Sympathisch dazu Annie Schoonus als Niklaus.

Madame Butterfly van Giacomo Puccini

Suzuki

Braunschweig, 1978

De Amerikaanse zeekapitein Pinkterton trouwt met de exotische Butterfly. Suzuki is haar dienares. Pinkterton laat Butterfly na een nacht bezwangerd achter en vervolgens wacht Butterfly vergeefs met haar blauwogig zoontje op papa's terugkomst. Als Pinkterton eindelijk arriveert en hun zoontje opeist, pleegt Butterfly zelfmoord.

De recensie

Vortrefflich ist Annie Schoonus als Dienerin Suzuki. Ihrer Herrin in Innigkeit Anteilnahme und freundschaftlicher Ergebenheit zugetan, ist sie auf der Bühne unaufdringlich gegenwärtig.

Voortreffelijk is Annie Schoonus als dienares Suzuki. Haar bazin in tederheid, belangstelling en vriendschappelijke genegenheid toegedaan, is zij op het podium on-opdringerig aanwezig.

Un Ballo in Maschera (Maskenball) van Giuseppe Verdi

Ulrice

Braunschweig, 1978

Het verhaal van Un Ballo in Maschera (een gemaskerd bal) gaat over de vriendschap van twee mannen Ricardo en Renato, die wordt verstoord door de liefde van de een (Ricardo) voor de vrouw van de ander (Renato). Onder het mom van een politieke samenzwering doodt Renato zijn vriend. De opera is gebaseerd op een toneelstuk over de Zweedse koning Gustav III. Koning Gustav werd op lafhartige wijze tijdens een hofbal in 1792 vermoord.

De recensie

Als tovenares herinnert Annie Schoonus ons met een koele donkere altstem aan Erda in Siegfried. Duivelse kracht gaat van haar uit en bijna moeiteloos stijgt zij van de hoogte naar de diepe G.

Jenufa van Leoš Janáček

De kosteres

1978, gezongen in Regensburg, toen Annie in Braunschweig woonde.

De Kosteres is de stiefmoeder van Jenufa die een kind verwacht van haar stiefbroer Steva. Om de schande voor het dorpje te redden verbergt men de baby en als de soldaten terugkeren van een oorlog heeft Steva zich met een ander verloofd. Dan verschijnt Laca en verklaart zijn liefde voor Jenufa. Om hun toekomst te redden, verdrinkt de kosteres de baby in ijskoud water. Twee maanden later als Jenufa en Laca willen trouwen, wordt het babylijkje gevonden en Jenufa herkent haar kind. Voor de verzamelde dorpsbewoners bekent de kosteres schuld.

De recensie

Die überhaupt alles dominierende Figur ist eben hier Annie Schoonus als Küsterin, die in ihre Art das böse hintanstellt und die besorgte Frau hervorkehrt, der man sogar den Kindsmord verzeiht. Dazu tragt ihr Gesang wesentlich bei, denn die exaltiertesten töne dieser mezzo-partie sind so sicher und so schön, in ihrer innernen Dramatik noch schön, obwohl die hässlich bis zum Schrei gehen konnten. Brava-brava-brava-Schoonus. Die Schoonus fühlt und singt zugleich. Annie Schoonus, die viele Jahre in Regensburg die Opernszene beherrschte, kam in der Rolle der Küsterin zurück. Welch eine Stimme ist das! Welch ein Flair! Das breite Stimmvolumen, der nahtlose Registerwechsel und die pulsierende Dynamik sind die technischen Voraussetzungen für den schönklang, der das unvergleichliche Timbre ausmacht. Annie Schoonus hat die Fähigkeit, Atmosphäre zu erzeugen. Ohne die rolle an sich zu reißen, fügt sie sich dramaturgisch, den Intentionen des Regisseurs entsprechend, in das Ensemble. Singen und gestalten: das ist für diese Sängerin eins.

De überhaupt alles dominerende figuur is Annie Schoonus als kosteres, die op haar manier het kwade op de achtergrond plaatst en de bezorgde vrouw toont, die men zelfs de kindermoord vergeeft. Daarbij draagt haar zingen essentieel bij, want de verheven tonen van deze mezzopartij zijn zo zeker en mooi, in haar innerlijke dramatiek steeds mooi, hoewel die lelijk tot schreeuwen kan komen. Brava-brava-brava-Schoonus. Die Schoonus voelt en zingt tegelijk. Annie Schoonus, die vele jaren in Regensburg de opera-scènes beheerste, kwam in de rol van kosteres terug. Wat een stem is dat! Wat een flair! Het brede stemvolume, de naadloze registerwissel en de kloppende dynamiek zijn de technische voorwaarden voor de mooie klank, die het onvergelijkbare timbre uitmaakt. Annie Schoonus heeft het vermogen atmosferen te produceren. Zonder de rol naar zich toe te halen brengt zij dramatisch, overeenstemmend met de intentie van de regisseur, het ensemble samen.

Falstaff van Giuseppe Verdi

Mevrouw Quickly

Braunschweig, 1979

Falstaff maakt twee rijke getrouwde dames het hof: Alice Ford en Meg Page. Zij blijken identieke brieven van hem te hebben gekregen en besluiten hun aanbidder een lesje te leren. De eerste keer belandt hij met de vuile was in het water, de tweede keer wordt hij in het park van Windsor belaagd door zogenaamde heksen en duivels. Daarna beseft hij pas hoe dom hij geweest is. Mrs. Quickly bemiddelt in alle situaties.

De recensie

Eine stimmlich und darstellerisch überzeugende Mrs. Quickly war Annie Schoonus.

Annie Schoonus speelde vocaal en acterend een overtuigende Mrs. Quickly.

Rigoletto van Giuseppe Verdi

Maddalena

Braunschweig, 1980

Rigoletto is een nar aan het hof van de hertog van Mantua. Er wordt geroddeld dat Rigeletto in de stad een liefje heeft. Het is echter zijn dochter Gilda, die hij beschermt en opsluit. De hertog heeft een oogje op Gilda, hij bezoekt haar en geeft zich uit voor student. Rigoletto wil met zijn dochter uitwijken naar Verona en intussen wordt een plan opgezet om de hertog te doden. Gilda hoort hiervan en biedt zich aan om in plaats van de hertog gedood te worden. Zij wordt in een zak gestopt en de moordenaar geeft de zak aan Rigoletto om die in de rivier te gooien. Dan hoort hij de hertog nog zingen, geschrokken opent hij de zak en vindt zijn stervende dochter. Zij vraagt haar vader om vergiffenis en zegt dat zij in de hemel samen met haar moeder voor hem zal bidden. Dan geeft zij de geest.

De recensie

Annie Schoonus war eine wahrhaft verführerische Maddalena. Maddalena lieh Annie Schoonus zuerst bei allem lockenden Scherzen kühl abwegend doch dann leidenschaftlich werdend Stimme und Gestalt.

Annie Schoonus was een oprecht- verleidelijke Maddalena met een uitstekende zangprestatie.

Lohengrin van Richard Wagner

Ortrud

Braunschweig, 1980

Ortrud is de echtgenote van de Brabantse Graaf Friedrich van Telramund. Aan de oevers van de Schelde verschijnt Lohengrin om prinses Elsa, dochter van de hertog van Brabant, te beschermen tegen de valse beschuldiging dat zij haar jongere broer Godfried zou hebben vermoord. Godfried leeft nog en keert aan het einde van de opera terug. Lohengrin trouwt met Elsa en dient Brabant jarenlang. Hij waarschuwt haar echter dat zij nooit naar zijn naam mag vragen. Als Elsa op een dag de verboden vraag stelt, legt hij uit waar hij vandaan komt, stapt terug in zijn zwanenboot om nooit meer terug te keren.

De recensie

Die Überraschung des Abends war Annie Schoonus. Stimmlich von dramatischer Durchschlagskraft, gab sie der dämonischen Figur der Ortrud ein fesselndes Profil.

De verrassing van de avond was Annie Schoonus. Vocaal met dramatische overtuigingskracht gaf zij de duivelse figuur van Ortrud een boeiend profiel.

Figaro’s Hochzeit van Wolfgang Amadeus Mozart

Marcellina

Braunschweig, 1980

De opera speelt zich af op een dag in het paleis van Graaf Almaviva bij Sevilla. Figaro is de bediende van de graaf en gaat trouwen met Susanna, de kleedster van de gravin. Op hun trouwdag spelen zich vele intriges af. De graaf heeft een oogje op Suzanna en hoewel hij als moderne man het jus primae noctis op morele gronden afwijst, wil hij het oude recht van de heer op de eerste nacht met de bruid stiekem toch uitoefenen. Dit is natuurlijk dramatisch voor de geliefden die er alles aan doen om eraan te ontsnappen. De puberende page Cherubino heeft een oogje op alle vrouwen maar met name op de gravin. De huishoudster Marcellina is verliefd op Figaro en wil hem aan zijn belofte houden om met haar te trouwen als hij een lening aan haar niet terug kan betalen. De gravin is verdrietig over het voorgenomen overspel van de graaf en wil de liefde van haar man nieuw leven inblazen. Uiteindelijk bedenken Figaro, Cherubino, de gravin en Suzanna een valstrik om de graaf op zijn nummer te zetten en zijn plan om Suzanna te verleiden, te verijdelen. Vanzelfsprekend verloopt dit niet helemaal vlekkeloos, maar de graaf wordt uiteindelijk, min of meer zoals gepland, in de donkere paleistuin verleid door zijn eigen vrouw vermomd als Suzanna, een vermomming waar ook de diep geschokte Figaro aanvankelijk intrapt, zodat hij denkt dat zijn Suzanna toch met de graaf aanpapt. En – zoals bij een vrolijke opera hoort – is het eind goed al goed. Figaro komt er en passant achter wie zijn ouders zijn, zijn bruiloft met Suzanna gaat door en de graaf ziet zich gedwongen zijn vrouw om vergiffenis te vragen

<u>De recensie</u>

Annie Schoonus spielte und sang überzeugend die heiratsversessene Marcellina.

Annie Schoonus speelde en zong overtuigend de huwelijks-verzotte Marcellina.

Das Erdbeben in Chile van Ján Cikker

Moeder-overste

Braunschweig, 1981

13 mei 1647 wordt de hoofdstad Santiago verwoest door een aardbeving. Twee jonge mensen die de liefde hebben bedreven worden beschuldigd dat de aardbeving de straf van God is voor hun zondige liefde. Beiden zoeken bescherming in een klooster. Zij kunnen hun straf niet ontlopen en vluchten. De haat van het volk wordt opgevoerd en de geliefden worden gelyncht.

La Forza del Destino van Giuseppe Verdi

Preziosilla

Braunschweig, 1981

Als de halfbloed indiaan Don Alvaro zijn geliefde Leonora di Vargas wil schaken, komt daarbij door een ongelukkig toeval Leonora's vader om het leven. Beiden vluchten langs verschillende wegen, achtervolgd door Leonora's broer Don Carlo di Vargas. Leonora vindt toevlucht in een klooster. Alvaro ontmoet tijdens een veldtocht Don Carlo. Hun aanvankelijke vriendschap slaat om in een duel, als de ware identiteiten onthuld worden. Alvaro vlucht en komt toevallig in hetzelfde klooster terecht waar Leonora zich als kluizenares ophoudt. Zigeunerin Preziosilla voorspelt de vluchtelingen de toekomst en moedigt hen aan om in dienst te treden om Italië te bevrijden. Leonora verkleedt zich als man en komt tegenover haar broer te staan. Als Carlo beiden ontdekt weet hij Alvaro te verleiden tot een laatste duel. Carlo sterft, maar niet nadat hij zijn zuster dodelijk heeft weten te treffen.

De recensie

Annie Schoonus sang eine feurig, heissblütige Zigeunerin Preziosilla, wie immer sicher in ihrer stimmliche Aussage.

Annie Schoonus zong een vurige, warmbloedige zigeunerin Preziosilla, zoals altijd zeker in haar vocale expressie.

Die Walküre (Der Ring des Niebelungen) van Richard Wagner

Fricka

Braunschweig, 1981/1982

Der Ring is een parabel over macht. Het is een cyclus van vier samenhangende werken: *das Reingold, die Walküre, Siegfried* en *Götterdämmerung.* Oorspronkelijk werden de vier werken op vier opeenvolgende avonden opgevoerd. De parabel beschrijft de vergeefse pogingen van oppergod Wotan om de macht over de wereld voor zich te winnen, pogingen die door de dwerg Alberich (de *Nibelung*) worden gedwarsboomd. Wotan wordt in zijn streven gehinderd door wetten die hij zelf heeft opgesteld teneinde oppergod te worden, en waaraan hijzelf ook onderworpen is, iets waaraan zijn echtgenote Fricka hem keer op keer fijntjes herinnert.

De recensie

Die Altistin mit der voluminösen, tragenden Stimme zählt ohnehin zu den in der Publikumsgunst hochstehenden Sängerinnen am Staatstheater.
Eine Überraschung besonderer Art bot Annie Schoonus als Fricka. Derartig überragend deklamiert, souverän und strömend ausgesungen habe ich die Partie selten gehört.

Annie Schoonus, de alt met haar volumineuze stem, staat hoog in de gunst van het publiek van het Staatstheater. Een verrassing van bijzondere wijze bood zij als Fricka. Zo buitengewoon gedeclameerd, superieur en stromend uitgezongen, heb ik deze partij zelden gehoord.

Siegfried (Der Ring des Nibelungen) van Richard Wagner

Erda

Braunschweig, 1981/1982

Der Ring is een parabel over macht. Het is een cyclus van vier samenhangende werken: *das Reingold, die Walküre, Siegfried* en *Götterdämmerung.* Oorspronkelijk werden de vier werken op vier opeenvolgende avonden opgevoerd. De parabel beschrijft de vergeefse pogingen van oppergod Wotan om de macht over de wereld voor zich te winnen, pogingen die door de dwerg Alberich (de *Nibelung*) worden gedwarsboomd. Wotan roept ten einde raad de hulp in van de oergodin Erda en belooft haar dat het de laatste keer zal zijn dat hij haar raad vraagt. Maar dit keer kan de oergodin hem niet meer helpen.

De recensie

Annie Schoonus bewährte sich wie stets durch ihren zuverlässigen, in allen Lagen der schönen Stimme gleichmäßigen, Einsatz in den vielen Rollen, die ihre anvertraut wurden.

Annie Schoonus heeft zich zoals altijd bewezen door haar mooie, in alle lagen betrouwbare stem en door haar inzet voor de vele rollen die haar werden toevertrouwd.

Der Zigeunerbaron van Johann Strauss

Czipra

Braunschweig, 1982

Czipra is waarzegster en voorspelt de toekomst van de zigeuners. Haar dochter Saffi trouwt met de Zigeunerbaron Barinkay, die na een zegenrijke veldtocht terugkeert naar Wenen en in de adelstand verheven wordt.

Tristan und Isolde van Richard Wagner

Brangäne

Braunschweig, 1982

Het is oorlog tussen Kornwall en Ierland. De oplossing is een huwelijk. Tristan, zoon van de broer van de koning van Kornwall doodt de verloofde van de Ierse koningsdochter, Isolde. Een huwelijk wordt gearrangeerd tussen de koning van Kornwall, Marke, en Isolde. Isolde biedt Marke een doodsdrankje aan als boete voor de moord op haar verloofde, het is echter een liefdesdrankje en zij trouwen. Op een avond als Marke op jacht is, verwacht Isolde Tristan. Marke verrast hen en in de volgende strijd wordt Tristan zwaargewond. Isolde bezoekt Tristan, Marke ontdekt het geheim van de liefdesdrank, en wil beiden verenigen. Maar Isolde slaat geen acht meer op Marke's pardon en in vervoering verklaart ze Tristan in de eeuwige nacht en daarmee hun blijvend liefdesgeluk.

<u>De recensie</u>

Die frischgebackene Hamburger Musikprofessorin Annie Schoonus bot ein imposantes Lehrstück mit ihrer mitleidvoller Brangäne. Isoldes Begleiterin Brangäne war Annie Schoonus, deren charaktervoller Mezzosopran in allen Lagen gleich ausdrucksstark erklang.

De pasbenoemde Hamburgse Muziekprofessor Annie Schoonus bood een imposante les met haar vertolking van de medelijden hebbende Brangäne, Isoldes begeleidster. De karaktervolle mezzosopraan van Annie Schoonus klonk op alle niveaus even expressief.

Bijlagen

Bijlage 1

Genealogie Schoonus – Grimm

De oudst bekende voorouders Schoonus woonden in de zeventiende eeuw in Helvoirt. In de familie is het vak van touwslager van generatie op generatie beoefend, vaak in combinatie met het vak van slager. De verschillende families Schoonus uit Udenhout behoren tot deze familietak. Er is in Brabant nog een andere familie Schoonus, die vanuit Diessen in Zevenbergen is neergestreken. De achternaam kent vele schrijfwijzen: Schones, Schonis, Schoonens, Schoonis, Schoonus, Schoone, Schoones en Schoonings. De naam zal zijn afgeleid van het woord schoon. Een van de voorvaderen had blijkbaar een knap uiterlijk, een schoon gezicht.

Gerardus Schones

Hendricus Gerardus Schones
Helvoirt, circa 1630, huwt 15-05-1661 Judith Willems uit Helvoirt.

Gerardus Hendrix Schones
Helvoirt, 26-10-1661, huwt 02-02-1692 Cornelis Huyberts (Neeltje) Bouwens uit Helvoirt.

Peter Gerrit Schonis
Helvoirt, 02-06-1702 - Helvoirt, 09-07-1767, huwt 02-02-1730 Josyna Aert Schapendonk uit Udenhout.

Aert Peter Schoonens
Helvoirt, 25-01-1739 - Helvoirt, 27-05-1817, huwt 26-04-1765 Cornelia Brocken uit Helvoirt.

Walterus (Wouter) Schoonens, schoenmaker, touwslager
Helvoirt, 15-07-1777 - Helvoirt, 04-07-1837, huwt 20-05-1804 Catharina Jonkers uit Vught.

Cornelis (Kees) Schoonus, touwslager, slager
Helvoirt, 28-05-1806 - Helvoirt, 08-05-1871, huwt 03-05-1830 Adriana van Dooremalen uit Oisterwijk.

Jacobus (Kobus) Schoonus, slager, touwslager
Helvoirt, 11-06-1832 -Udenhout, 30-03-1881, huwt 01-05-1862 Johanna Maria (Han) van Nooijen uit Udenhout. Uit dit huwelijk 9 kinderen, waarvan twee meisjes in het klooster gingen: Sijntje (zuster Ubalda) en Ant (zuster Symplicia).

Engelbert (Bart) Schoonus, touwslager, slager
Udenhout 10-12-1864 - Tilburg 01-05-1938, huwt 05-05-1896 Allegonda (Gon) Broeders uit Udenhout.
Kinderen van Bart en Gon:

1. Sjef (Jacobus) (1897-1961), adjunct-directeur melkfabriek, zie volgende generatie;
2. Fien (Francisca) (1898-1983), getrouwd met Petrus van Oene, fabrieksarbeider;
3. (Joh)Anna Maria (1899) werd maar 112 dagen oud;
4. Jan (1900) werd maar 23 dagen oud;
5. Jan (1902) werd maar 4 maanden oud;
6. Jan (1903-1964), chef melkinrichting, gehuwd met 1e Anna van den Dungen en 2e Aegidia Hems;
7. Frans (1905-1926), studeerde voor veearts, overleden op 20-jarige leeftijd;
8. Cor (Cornelis Hendrikus) (1906) werd maar 83 dagen oud;
9. Daan (Adriaan) (1908-1987), gehuwd met Maria Aarts;

10. Johanna Maria (1909) werd 11 maanden oud.

Jacobus Josephus (Sjef) Schoonus, adjunct-directeur zuivelfabriek
Udenhout 27-03-1897 - Udenhout 24-08-1961, huwt 29-04-1929 Maria Magdalena (Mitzi) Grimm uit het Oostenrijkse Günselsdorf.
Kinderen van Sjef en Mitzi:
1. Bertus (1930), pastoor te Helvoirt
2. Annie (1931), operazangeres, zie volgende generatie
3. Trees (1932), verpleegkundige, samenwonend met Maria Makkenze, verpleegkundige
4. Johanna (1934), gehuwd met Maarten Peijnenborgh, leraar
5. Franz Jozef (1935), beheerder sociaal-cultureel centrum, gehuwd met Mia Janssen
6. José (1937), receptioniste
7. Gonnie (1938), gehuwd met Ad Beenakkers, hoogleraar
8. Harry (1939), leraar, gehuwd met Hendrika van Heesch, lerares
9. Maria (1940), doodgeboren
10. Karel (1942), tekenaar/constructeur, gehuwd met Fridie van Keulen
11. Jos (1948), tandarts, gehuwd met Elisabeth Ypelaar, manager tandartsenpraktijk

Anna Alegonda Maria (Annie) Schoonus, operazangeres
Udenhout 02-07-1931 - Hamburg 19-07-1992

Sjef Schoonus huwde Mitzi Grimm. De moeder van Mitzi, Anna Vaniss, was afkomstig uit Hongarije. De ouders van Anna Vaniss zijn Josef Vaniss en Anna Bajzmann. Josef Vaniss was “verwalter” (bedrijfsleider of beheerder), kreeg op 61-jarige leeftijd een trap van een paard. Hij werd nog met paard en wagen naar een ziekenhuis in Wenen gebracht, maar is daar aan zijn verwondingen overleden. Moeder bleef achter met zes kinderen. Een van de kinderen, Michael, is in de Eerste Wereldoorlog gesneuveld.

Jacob Grimm
Huwt Johanna Fleischer

Johann Grimm, schoenmaker
Huwt Marie

Jacob Grimm, bedrijfsleider in een spinnerij
Neu-Eben-Fürth, 03-06-1859. Jacob overleed in 1920 aan de Spaanse griep. Huwt Anna Vanniss uit het Hongaarse Malaczka. Anna (11-02-1865 – 20-07-1942) ging in 1931 bij haar dochter Mitzi in Udenhout inwonen.

Maria Magdalena (Mitzi) Grimm
Günselsdorf Oostenrijk 08-03-1908 - Waalwijk 15-03-1991, huwt Sjef Schoonus.

50e verjaardag
Enkele coupletten uit een lied bij gelegenheid van de 50e verjaardag van Annie Schoonus. De verjaardag werd gevierd op de pastorie te Helvoirt. Het lied is vrij naar het lied “Ein Mädchen oder Weibchen” uit de Zauberflöte van Mozart.

Ein Mädchen oder Weibchen
Ist Anna, seh’ sie an!
Mit so ein rundes Leibchen
Und noch etwas daran.

Ze praot wè Duts en Braobants
War dûk ôk aon de sjaans
Màr wè ze nog veul beter kan
Dè's zingen, ôk in't Fraans

Wie die mèd ôot hurt zingen
Die stopt z'n oren dicht
Ze laot gin klökske klingen
Zingt straol in ow gezicht

D'r reppertwôr is ûtgebreid
Ze zingt al wè ge wilt
Mar asse oot naor Holland rijdt
Dan is ze altij stil

Ze zingt niet vur dè boerenvolk
Dè zisze wel is ôot
Mar kome meude, mej 'nen tolk
Naor Dutsland; z'is daor grôot

Bijlage 2

De originele Duitstalige brieven met persoonlijke herinneringen aan Annie Schoonus

1

Anneliese Winkler – Lang
In liebevoller Erinnerung an die Regensburger Zeit....

Wenn auch mit Wehmut, so erinnere ich mich immer wieder gerne an Annie Schoonus. Ich lernte sie als äußerst liebenswerte Kollegin Ende der 60iger Jahre am Theater Regensburg kennen, wo auch ich als Sängerin im Opernchor und für einige Solopartien dauerhaft engagiert war.
Mit ihrem wunderschön timbrierten Mezzosopran, den sie bei Arien, Duetten und Ensembles üppig verströmen ließ, fiel sie sofort allen bei den Proben zu "Cosi fan tutte" auf.
Zu den Bewunderern ihrer außergewöhnlichen Stimme gehörte nicht nur das Publikum, welches sie bei den Vorstellungen frenetisch feierte, sondern auch die Kollegen. So blieb es nicht aus, daß sie von vielen um Rat gefragt wurde oder manche Kollegen auch Gesangstunden bei ihr nahmen. Sie verfügte über eine fundierte Technik beim Singen und konnte diese sehr gut erklären und vor allen Dingen vormachen. Das zeigt auch ihren großen Erfolg und Zulauf den sie Jahre später an der Hamburger Musikhochschule hatte.

Auch ich gehörte zu den Glücklichen, die sie unterrichtete. Ich lernte so viel bei ihr. Öfters standen wir auch gemeinsam auf der Bühne und ich fühlte mich durch sie immer sicher und gut vorbereitet.
Als Opernsängerin wurde sie sicher schon vor mir gewürdigt - Ich möchte gerne die Privatperson Annie Schoonus in den Vordergrund stellen.

Guiseppe Verdi lag ihr besonders am Herzen. Er kam ihrer warmen Mezzostimme besonders entgegen.
Ich möchte eine Begebenheit erzählen, wie sie die Jugend begeistern konnte.
In "Il Touvadore" sang sie die Zigeunerin "Azucena" mit großer Stimme und Leidenschaft. Eine Gruppe der "Regensburger Domspatzen" besuchte öfters diese Vorstellung und es regnete jedes Mal Rosen für sie aus dem 3. Rang. Die Jugendlichen suchten den Kontakt zu ihr. Annie gewährte es Ihnen und freute sich.
Auch die ägyptische Königstochter "Amneris" aus Verdis "Aida" war für Annie Schonus eine Rolle, in der sie im wahrsten Sinne des Wortes -glänzen- konnte: stimmlich, sowie darstellerisch und in ihrer Erscheinung. Damals waren die Inszenierungen, Bühnenbilder und Kostüme noch realistisch und werkgetreu.
Bei einer der ersten Bühnenproben im 4. Akt, der Gerichtsszene, stimmlich einer äußerst anspruchsvollen Passage für die "Amneris" die sie sehr brillant meisterte, applaudierten ihr am Ende stürmisch alle Anwesenden, allen voran der Herrenchor.
So etwas kam bei einer ganz gewöhnlichen Probe nicht oft vor!

Auch als Konzertsängerin war sie eine Ausnahmeerscheinung. Alle Partien des klassischen Repertoirs für Mezzo und Alt waren ihr eigen.
Besonders ist mir die "Alt- Rhapsodie" von Johannes Brahms in Erinnerung. Leider wird dieses wunderschöne Werk nicht oft aufgeführt. Der schwermütige Text von J.W. v. Goethe von Annie Schoonus sehr verinnerlicht vorgetragen, wohltönend und schwebend über einem Männerchor-Klangteppich. Unvergesslich!
Auch ihre Interpretation von "Erbarme dich" aus der Matthäus Passion von J.S. Bach kann mich heute noch zum Weinen bringen. Wann immer ich diese Arie höre, kommt mir das Timbre von Annies unvergleichlicher Stimme in den Sinn.

Lieder, die sie sehr gerne sang, kenne ich nur von Tonträgern und vom Unterricht. Leider habe ich nie einen Liederabend von ihr gehört
Wunderschön sind die Weihnachtslieder von Peter Cornelius und Hugo Wolff, die sie, begleitet von ihrer Studienkollegin Miene van Erven, in der Kirche ihres Bruders Bertus in Helvoirt vortrug. Davon gibt es eine Aufnahme, mit der wir uns immer wieder gerne auf das Weihnachtsfest einstimmen lassen.

Aus der Kollegin und Lehrerin war längst eine wunderbare Freundin geworden. Sie war involviert in meiner Familie, übernahm mit viel Verantwortung die Patenschaft für meine Tochter Stefanie, die heute Musiklehrerin am Gymnasium und Organistin ist, sicher auch durch ihre Förderung und ihren ermunternden Einfluß. Wir verbrachten viel gemeinsame Zeit. Dabei lernte ich sie noch viel besser kennen.

Ihre große Familie in Holland lag ihr sehr am Herzen. Die warmherzige österreichische Mutter, die Schwestern und Brüder mit ihren Familien, bald kannte ich sie alle von ihren Erzählungen mit Namen.
Die Familienfeste und Geburtstage, auch wenn sie aus Berufsgründen nicht in die Niederlande reisen konnte, in Gedanken und mit dem Herzen war sie immer bei Ihnen und beschenkte sie.
Später durften auch meine Familie und ich Annies wunderbare holländische Familie kennenlernen, die vom Norden bis Süden verbreitet ist.
Es folgten viele Zusammentreffen hier und dort und die Freundschaft, vor allem mit Annies jüngster Schwester Gonnie, währt über Annies viel zu frühem Tod hinaus, bis heute.
Durch sie lernte ich die Bildhauerfamilie Leo und Karola Bäumler mit ihren 7 Kindern kennen.
Leo hatte nach seiner Ausbildung zum Bildhauer den Auftrag bekommen, die Wangen der Kirchenbänke in Udenhout in Holland, der Heimat-Pfarrkirche von Annie Schoonus, zu gestalten. Dabei lernte er natürlich die ganze große Schoonus-Familie kennen, die in Udenhout lebte.

Als nun Annie Schoonus ihr Engagement in Regensburg antrat, nahm sie den Kontakt zur Familie Bäumler wieder auf, die inzwischen gewachsen war und einen restaurierten Pfarrhof in der Oberpfalz, nahe Regensburg, bewohnte. Die Familie und auch Freunde von Ihnen nahmen Teil an Annies künstlerischem Schaffen, Sie besuchten fast jede Premiere in der Annie sang, feierten mit bei der Premierenfeier und beschenkten sie mit Blumen, die sie so sehr liebte.
Die jüngste Bäumler-Tochter Josi ist eines ihrer mehreren Patenkinder. Sie besuchte die Familie so oft es ging und sie kam nie mit leeren Händen. Wie ich es betrachte, war sie nicht Gast, sondern eine Freundin des Hauses, die anpackte, wo immer man sie brauchte.
Oftmals brachte sie auch Kollegen mit in das sehr aufgeschlossene Künstlerhaus, es wurde musiziert und gefeiert, Nikolausabende, Weihnachtsfeste und Silvesterfeiern zelebriert in sehr authentischer Weise, die jeder, der dabei war, in wunderschöner dankbarer Erinnerung behält.
Leo Bäumler, der großartige bescheidene Bildhauer war es auch, der das Grabmal von Annie Schoonus am Friedhof von Udenhout so wunderschön gestaltete in weißem, griechischen Marmor. Es stellt eine gewendelte Treppe dar, die ins Licht führt.

Annies Interesse galt aber nicht nur der Musik. Sie wußte so viel und interessierte sich für alles. Man konnte sehr viel von ihr lernen.
Öfters besuchten wir Museen oder Ausstellungen, wenn wir zu Annies Vorstellungen oder Konzerten nach Braunschweig und Hamburg kamen.
Auch der Natur galt ihre große Liebe. Die Theaterferien nützte sie um mit ihren Schwestern oder Freunden in der alpinen Bergwelt zu wandern, um
sich zu erfreuen an kleinen Dingen und Blumen und Kleingetier zu bestimmen.

Sie hatte einen unbestechlichen Blick für schöne Dinge und einen teuren Geschmack!

Sie liebte schöne Möbel, aparte Kleidung und Schuhe.
Ihre Wohnung war sehr gemütlich im bäuerlichem Stil mit alten Schränken eingerichtet, die aber doch eine gewisse Eleganz ausstrahlte.
Immer duftete es nach frische Blumen.

Bald werden es 25 Jahre sein, dass sie von uns gegangen ist.
Der Ginkgo Baum, den sie in unserem Garten pflanzte, ragt schon beträchtlich in den Himmel. Wir reden noch immer viel von ihr, so bleibt sie für uns unvergessen.

In liefdevolle herinnering aan de tijd in Regensburg
Anneliese Winkler – Lang

Eerste deel vertaling in hoofdstuk 4.
Vervolg:

Liederen die zij heel graag zong ken ik alleen van cd-speler en van haar zangles. Jammer genoeg heb ik nooit een liederen-avond van haar bijgewoond.
Prachtig zijn de kerstliederen van Peter Cornelius en Hugo Wolff, die zij, begeleid door haar studie-collega Miene van Erven, in de kerk van haar broer Bart in Helvoirt, zong. Daarvan is een cd gemaakt en waarvan wij ieder jaar met kerstavond genieten.
Door het contact als collega en lerares is een langdurige vriendschap ontstaan. Zij was in mijn familie gekomen, nam met veel verantwoording het meterschap van mijn dochter Stefanie tot zich, die tegenwoordig muzieklerares aan het gymnasium is en organiste is, vrijwel zeker door Annie's steun en aanmoedigende invloed. Wij zagen elkaar veel, daarbij leerde ik haar nog beter kennen.
Haar grote familie in Holland lag haar zeer aan het hart. De hartelijke Oostenrijkse moeder, de broers en zussen met hun families, ik kende hen snel bij naam van haar verhalen.
Bij familiefeesten en verjaardagen was zij in gedachten altijd bij haar lieve familie en stuurde geschenken als zij vanwege optredens niet naar Nederland kon reizen. Later mochten ook mijn familie en ik Annie's geweldige Hollandse familie leren kennen, die van noord tot zuid verspreid was.
Er volgden veel bijeenkomsten hier en daar, de vriendschap, vooral Annie 's jongste zus Gonnie behartigt het contact over Annie's veel te vroege dood tot op de dag van vandaag.
Door Annie leerde ik ook de beeldhouwersfamilie Leo en Karola Bäumler kennen met hun 7 kinderen. Leo heeft na zijn opleiding als beeldhouwer de opdracht gekregen de kerkbanken in Udenhout te beeldhouwen in de parochie waar Annie toebehoorde. Daarbij leerde hij de uitgebreide familie Schoonus kennen.
Toen Annie haar aanstelling in Regensburg begon, nam zij contact met de familie Bäumler weer op, die intussen uitgebreid was en in een gerestaureerde pastorie in de Oberpfalz in de omgeving van Regensburg woonden. Die familie en ook vrienden van hen namen deel aan Annie's kunstenaarsleven. Zij bezochten bijna alle premières waarin Annie zong, vierden de premièrefeesten mee en schonken haar bloemen, waarvan Annie echt veel hield. De jongste dochter Josi is een van haar vele peetkinderen.
Zij bezocht de familie zo vaak als het kon en kwam nooit met lege handen. Zo ik het bekijken kan was zij geen gast maar een vriendin van het huis, die aanpakte waar het nodig was.
Dikwijls nam zij een collega mee naar dat gastvrije kunstenaarshuis. Er werd gemusiceerd en gefeest, sinterklaasavonden, kerstfeesten en oudejaarsfeesten op authentieke wijze, die iedereen die erbij was in mooie en dankbare herinnering bewaart.
Leo Bäumler, de grote bescheiden beeldhouwer, was het die de zerk van Annie op het kerkhof in Udenhout prachtig vorm gegeven heeft in wit Grieks marmer. Het stelt een wenteltrap voor die naar het licht leidt
Annie's interesse gold niet alleen de muziek, zij wist veel en interesseerde zich voor alles. Men kon veel van haar leren.
Wij bezochten dikwijls musea als we naar Annie's voorstellingen of concerten naar Braunschweig en Hamburg kwamen.

Ook voor de natuur had ze een grote liefde. De vakanties besteedde ze om met haar zussen of vrienden de bergen in te gaan om te wandelen en te genieten van kleine dingen en bloemen.
Zij had een integere kijk op mooie dingen en een dure smaak. Zij hield van schilderijen, mooie meubels, aparte kleding en schoenen.
Haar woning was heel gezellig ingericht in een boerenstijl met oude kasten, die toch een zekere elegantie uitstraalden. Altijd geurde het naar verse bloemen.
Het is bijna 25 jaar geleden dat zij ons verlaten heeft.
De Ginkgoboom die zij in onze tuin plantte, rijst al aanzienlijk de hemel in. Wij praten nog veel over haar, zo blijft zij voor ons onvergetelijk…….

Anneliese Winkler-Lang.
Regensburg augustus 2016.

2

Sönke Morbach
So lange ich denken, kann ist Annie irgendwie immer da gewesen ...

Es heißt, am Theater trifft man sich immer wieder. Dieser Satz enthält viel Wahrheit, umso mehr, wenn gleich drei der Beteiligten auf der Bühne stehen.
Mein Vater Günther Morbach war ab der Spielzeit 65/66 an den Städtischen Bühnen Dortmund engagiert. Als er von dort aus im Mai 1967 im Rosenkavalier in Hannover gastierte, traf er dort Annie Schoonus zum ersten Mal. Sie sang eine der adeligen Waisen im ersten Akt der Oper. Es war nur ein kurzes Zusammentreffen, aber beide konnten sich Jahre später noch gut daran erinnern.
Sie trafen sich dann erst 1968 wieder. Beide sangen an den Städtischen Bühnen Dortmund in einer Inszenierung von Hoffmanns Erzählungen von Jacques Offenbach unter der Leitung des damaligen Generalmusikdirektors Wilhelm Schüchter. Annie gastierte damals als Niclaus, mein Vater sang den Crespel. Auch hier handelte es sich um ein Gastspiel, diesmal von Annie, und so verloren sie sich wieder aus den Augen.
Die langfristige und - rückblickend gesehen - wirklich erfolgreiche Zusammenarbeit begann in der Spielzeit 1974/1975 am Staatstheater Braunschweig, an das mein Vater 1969 gewechselt war. Annie trat hier unter dem Generalmusikdirektor Heribert Esser einen festen Vertrag an. Die erste gemeinsame Inszenierung war Boris Gudonow von Mussorgsky. In den folgenden Jahren wurden Annie und mein Vater so etwas wie ein Bühnenpaar am braunschweiger Theater. Dadurch, dass sie in den Inszenierungen auf der Bühne ständig gemeinsam, d. h. in gemeinsamen Szenen auftraten, spielten sie sich immer mehr und besser aufeinander ein und so auch in die Herzen der Zuschauer. Sie waren ein lebendiges Beispiel für ein gut funktionierendes Ensembletheater. Dabei harmonierten sie in den ernsten, großen Werken, wie Arabella, dem Troubadour, Rigoletto oder dem Ring des Niebelungen genauso, wie in den viel spielintensiveren Spielopern. Gemeinsame Auftritte im Wildschütz oder Albert Herring sind bis heute, auch bei vielen "altgedienten" Abonnenten, unvergessen.
In den 70er Jahren gab es am Braunschweiger Staatstheater, eine Reihe von Kompositionsaufträgen für Kammeropern. Diese zeitgenössischen Werke wurden auf einer Kammerbühne, dem sogenannten "kleinen Haus" aufgeführt. Auch hier glänzte Annie Schoonus - wieder zusammen mit meinem Vater - in dem Werk "Die Schlange" von Bent Lorentzen. Mit welcher Hingabe sie damals einen - wohlgemerkt - musikalisch notierten Staubsauger durch das Stück führte, war einfach umwerfend.

Aus dieser Zeit habe ich die ersten Erinnerungen an Annie. Ich begleitete meinen Vater häufig ins Theater. oft blieb ich einfach in der Garderobe um ihm beim Kostümwechsel zu helfen. Annie war einfach immer da, sie war sozusagen allgegenwärtig. Ging ich ins Theater,

traf ich Annie. Und hatte sie wirklich einmal keine Vorstellung, so sah ich sie auf dem Flur, weil sie zu einer Probe musste.
In ihrer braunschweiger Wohnung lud sie in Abständen auch ihre Kollegen samt deren Partnern ein und bekochte sie ausgiebig. Meine Eltern waren häufig bei ihr. Viele langjährige Freundschaften entstanden hier, so mit Maria Albanese und Bent Norup.
1984 schließlich übernahm Annie eine Professur an der Hochschule für Musik und darstellende Kunst (heute: Hochschule für Musik und Theater). Für mich war das damals unglaublich weit weg, nicht unbedingt von Braunschweig, aber vom Theater, von der Bühne.
Meine eigene Schulzeit ging 1985 zu Ende. Mein Plan war ein Studium der Landwirtschaft, aber davor lag noch der Militärdienst. Der brachte eine Distanz zur Schule und auch zu meiner Entscheidung mit sich. Und so kam es, dass ich mich kurz vor Anmeldeschluss doch noch entschloss, an der Aufnahmeprüfung an der Musikhochschule in Hamburg teilzunehmen. Natürlich wollte ich mich vorher "durchchecken" lassen und rief Annie an. Nachdem ich ihr von meinem Plan Gesang zu studieren berichtete hatte, war ihre Reaktion so schnell wie klar: Komm vorbei!
Voller Elan fuhr ich zu ihr nach Hamburg mit einem Repertoire von über 60 Partien, die ich alle auswendig konnte - nur vom Singen hatte ich, abgesehen von einiger Begabung, keine Ahnung.
Mein Problem war, dass ich ausschließlich Bass-Partien studiert hatte. Schließlich war mein Vater Bassist und ich lernte einfach mit ihm. Annies Reaktion nach dem Vorsingen war niederschmetternd: "Gut! Das wird was! Du bist ein hoher Bariton!"
Ich bestand die Aufnahmeprüfung und durfte so bei Annie ab 1986 Gesang studieren. Dabei stellte sich heraus, dass Annies Maxime gesangstechnisch in vielen Dingen mit meinen Vorstellungen übereinstimmte. Vor Allem die Tatsache, dass Klang und Textverständlichkeit sich nicht ausschließen, war unsere gemeinsame Arbeitsgrundlage. Abgesehen davon fanden wir ein recht spezielles System für unsere Kommunikation. Sie sprach holländisch und ich plattdeutsch. Es klappte hervorragend.
Annie war nicht nur meine Gesangsdozentin in Hamburg, sie war grundsätzlich eine aufmerksame Ansprechpartnerin. Ob es um Gesangsunterricht oder anderes ging, Annie hatte immer ein offenes Ohr. Das änderte sich auch nicht, als sie sich immer mehr aus der Hochschule zurückziehen musste. Der Gesangsunterricht fand bei ihr zuhause statt. Das hielten wir so bis 1992. Ihr Haus wurde zu ihrer Schule, ihre Studenten wurden zu ihrer kleinen hamburger Familie, in der jeder Aufgaben übernahm. Wenn Gonnie, die nun immer öfter nach Hamburg kam, die Tage organisierte, dann ging alles Hand in Hand, es war einfach selbstverständlich.
Und genauso selbstverständlich war es, dass fast beinahe alle Studenten ihre Gesangsklasse nach Udenhout fuhren, um sie mit viel Musik zu verabschieden. Seit diesem Tag trage ich bei Konzerten eine kleine goldene Theatermaske am Revers, genau wie viele andere Studenten von Annie.
Sie ist bei jedem unserer Konzerte dabei.

Zie hoofdstuk 4.

3
Christa Bonhoff

Liebe Annie,
nun sind inzwischen knapp 25 Jahre vergangen, seit wir uns zum letzten Mal gesehen und gesprochen haben. Ich vermisse Dich sehr! Immer noch denke ich manchmal: was würde Annie jetzt dazu sagen?
Dich kennenlernen zu dürfen und von Dir das Singen zu erlernen war ein großes Glück und Geschenk für mich!

Als ich zu Dir in den Unterricht kam, war ich bereits 2 Jahre in Hamburg an der Musikhochschule. Aber irgendwie ging es nicht weiter mit meinem Singen, ganz im Gegenteil: ich merkte, dass da etwas ganz gehörig schief zu laufen drohte.
Du gingst mit mir zum Arzt und Du gingst mit mir geduldig den Weg meine Stimme wieder in Ordnung zu bringen. Dabei waren die ersten Wochen und Monate mit sehr viel Tränen (bei mir) und großer „Therapie-Leistung“ von Deiner Seite verbunden.
Das größte Kompliment, was man mir gemacht hat, ist: „Man kann hören, dass Du bei Annie Unterricht hattest!“ Das Handwerkszeug, welches mir seit nunmehr über 30 Jahren hilft als Sänger meinen Lebensunterhalt zu verdienen, habe ich bei Dir erhalten: eine solide, grundehrliche Technik ohne viel „Schnickschnack und Gedöns“.
Und so warst Du auch als Mensch: zuverlässig, herzlich, positiv, offen, bescheiden, tolerant, geduldig und großzügig. Für mich warst Du eine mütterliche Freundin und Beraterin auch in Lebenskrisen, dabei entwaffnend ehrlich!
Auch als Lehrerin: „Eine Carmen bist Du nicht.“ oder nach meinem ersten Messias: „Das war sehr gut, aber jetzt müssen wir an Deiner Bruststimme arbeiten!“ Du hat nichts „schön geredet“, aber gleichzeitig Hilfestellung für eine Lösung des Problems gegeben.
. Keine Verrenkungen, keine gekräuselte Stirn, es sollte so natürlich wie möglich sein, mit vollem Körpereinsatz, der ganze Körper als Instrument. Ich habe viele Kommilitoninnen und Kommilitonen erlebt, die als „Problemfall“ zu Dir kamen und nach einigen Monaten erstaunliche Fortschritte gemachten haben. Studiokonzerte mit Schülern von Dir, die man länger nicht gehört hatte, waren unglaublich spannend und erfreulich! Wenn Du Deine Klasse, zu der selbstverständlich auch die „Nebenfächler“ zählten, zu Dir nach Hause eingeladen hast, waren das sehr fröhliche Abende. Unvergessen die „Gemeinschaftsleistung Arie Königin der Nacht“, Du sangst die Arie, Birgit die Koloraturen und ich quietschte die Pfeiftöne! Ich kann Dich jetzt noch sehen, wie Du aus vollem Halse gelacht hast! Dein Lachen wird mir immer in Erinnerung bleiben!
Du konntest Du selbst den hohen Sopranen die höchsten Töne vorsingen. Deine Gesangstechnik ließ das alles zu. Du hast auch selbst noch auf der Bühne gestanden als ich Dich kennenlernte.
Als Künstlerin habe Ich Dich als „Alte Dame“ in der Oper „Der Besuch der alten Dame“ von Gottfried von Einem erleben dürfen: neben Deiner wunderbaren Stimme hattest Du eine unglaubliche Präsenz und Ausdrucksstärke: eine kleine Person mit großer Persönlichkeit.
Du warst die Älteste von vielen Geschwistern und hast immer sehr liebevoll von Deiner Familie gesprochen. Daneben waren Deine Schülerinnen und Schüler Deine Kinder. Ich durfte eines davon sein: Vielen Dank dafür!

Zie hoofdstuk 5.

4

Michaela Blank

Annie war ein ganz wunderbarer Mensch, als Persönlichkeit, Sängerin und Lehrerin und ich denke immer noch voller Zuneigung an sie. Bei Annie habe ich meine gesamten sängerischen Grundlagen gelernt, auf denen meine Karriere sich gründet Sie hat mir gezeigt, was Singen bedeutet, wie es richtig funktioniert und was alles damit einhergeht.
Hätte sie mir nicht diese stabile Basis technischer und künstlerischer Art vermittelt, wäre ich nicht dort, wo ich jetzt bin. Sie hat mir damals, bei einem privaten Vorsingen die Chance gegeben, mich bestärkt und unterstützt, es zu versuchen. Sie war fröhlich, liebevoll, so lebensfroh, trotz der schweren Krankheit, nie wehleidig und sie war immer da für einen, mit Rat und Tat. Annie ist mir ein großes Vorbild und ich hoffe und wünsche mir sehr, in ihrem Sinne jetzt ihre Arbeit und ihr Können an meine Studentinnen weitergeben zu können und

bei hoffentlich vielen das zu erreichen, was sie bei mir geschafft hat. Ich hoffe, dass ist erst einmal genug, wenn nicht, sage gerne nochmal Bescheid.
Ganz herzliche Grüße, Michaela

Zie hoofdstuk 5.

5

Julia Annie Josefa Bäumler, petekind, dochter van beeldhouwer Leo Bäumler
Annie Schoonus - Erinnerungen an meine Taufpatin!

Wenn es hieß: "Annie Schoonus kommt!" dann herrschte sofort eine aufgeregte Stimmung bei uns.
Annies Auto fuhr in den Hof und heraus stieg sie: duftetend nach Parfum, mit bunter Kleidung aus Seide - eine besondere Frau - eine echte Opernsängerin!
Ich war jedes Mal wieder aufs Neue erstaunt, dass diese elegante Frau sich, kaum war sie bei uns, eine Küchenschürze umband und eine große Schüssel Kartoffel schälte, den Abwasch machte, Wäsche aufhing. Dabei schallen überall ihre glockenhellen Lachkaskaden durch das Haus.
Ich war als Kind jedoch sehr empört und beschämt: "Wie kann meine Mutter es nur zulassen, dass Annie Schoonus sich die Hände schmutzig macht!"

Annie Schoonus brachte immer viel mit sich:
Eine besondere Stimmung, viele Menschen die zu Besuch kamen und damit verbunden viele Feste. Und auch diese Besuche waren beeindruckend:
Noch mehr Opernsängerinnen und Schauspieler, ein russischer Baletttänzer (bis heute glaube ich, es war Nurejew), alle schön gekleidet, die Frauen sehr geschminkt und die Stimmung lustig!
Für mich war auch wichtig, dass Annie Schoonus mir immer etwas Besonderes mitbrachte: Holzpuppen mit blauen Kittelchen an, Ledertäschchen, Holzspielzeug.
Damals war Holzspielzeug wirklich progressiv und weit gedacht.
Alles von Annie Schoonus war ästhetisch, formschön und besonders. Das habe ich auch als Kind schon verstanden und mein Vater hat das Spielzeug immer sehr bewundert. Bis heute bewahre ich die Sachen auf.
Später, als ich größer und reifer wurde, haben wir uns geschrieben und ich merkte, dass hinter der eleganten Opernsängerin einfach "nur" eine warmherzige, kluge
Frau steckt, ein Mensch aus Fleisch und Blut, dem auch ich viel bedeute.
Die Nachricht über ihre Erkrankung hat mich sehr mitgenommen.

Ich besuchte Annie kurz vor ihrem Tod in Hamburg. Sie hatte eine Perücke auf, welche sie abnahm mit den Worten: "So sehe ich nicht schön aus, aber so fühle ich mich wohler!"
Wir haben uns lange unterhalten, eigentlich das erste Mal auf Augenhöhe.
Ich war 18 Jahre alt und habe ihr sehr viel über mich erzählt.
Und auch sie vertraute mir Gedanken an und gab mir Ratschläge für mein Leben mit auf dem Weg. Dabei war sie sehr humorvoll und gelassen.
Der Gedanke an Annie Schoonus, meine Taufpatin, erfüllt mich mit Stolz.
Und eine große Ehre war für mich, dass an meiner Hochzeit ihre liebe Schwester Gonnie dabei war. Stellvertretend für Annie und für die große Freundschaft meiner Eltern zu der ganzen Familie Schoonus! Danke!

Julia Annie Josefa Bäumler

Zie hoofdstuk 6.

6

Susi Bors – Schimek

Erinnerungen an Annie Schoonus

Mit einem Kindertransport der Caritas kam ich als zehnjähriges Kind, im November 1954, nach Belgien. Obwohl mein Pflegevater, ein alter Pfarrer und seine Haushälterin, sehr bemüht mit mir waren, litt ich unter dramatischem Heimweh. In kindlicher Art schrieb ich meinen Kummer meiner Großtante Maria Schoonus, einer Schwester meiner Großmutter, die mit ihrer Familie in Udenhout lebte. So wurde ich von Bertus Schoonus, dem ältesten Bruder von Annie, damals Priesterstudent am Großen Seminar in Haaren, aus Belgien nach Udenhout geholt. Abgemagert und traumatisiert wie ich war, wurde ich von Familie Schoonus gesund gepflegt. Annie umsorgte mich mütterlich, nähte meine Kleidung, studierte mit mir kleine Stücke am Klavier und brachte mich im April 1955 mit dem Zug zurück nach Österreich. Es war ein mutiges Unterfangen, da Österreich noch von den Alliierten besetzt war. Meine Familie lebte dazumal in der russischen Zone. Die Einreise dorthin bedurfte einer Sondergenehmigung. Annie meisterte alles mit Elan und Zivilcourage.
Im Jahre 1966 organisierte die meine Hochzeit und sang wunderschön in der Pfarrkirche Pottschach. Viele Ortsbewohner strömten in die Kirche, um sie zu hören.
Sie studierte zu dieser Zeit an der Wiener Kammeroper und nahm unter anderem Unterricht bei dem Pianisten Professor Erik Werba. Wir konnten Annie bei Opernaufführungen in Wien und Wiener Neustadt erleben.
Später, als ich in den Norden von Niederösterreich, in das sogenannte Waldviertel, nach Gmünd, an die tschechische Grenze übersiedelte, kam sie mehrmals zu Besuch und wir erlebten ihren Gesangauftritt beim Festival *Allegro Vivo* in Horn, geleitet von Professor Khadem Missagh.
Unser Kontakt riss bis zu ihrem frühen Tode nie ab. Meine Tante Annie Schoonus hat auch heute noch in vielerlei Hinsicht eine Vorbildwirkung und einen Platz in unseren Herzen. Sie war eine starke Persönlichkeit, künstlerisch hochbegabt, feinsinnig und trotzdem mit ausgeprägtem Realitätssinn ausgestattet, der ihr die Not des Mitmenschen erkennen ließ und von tatkräftigem Handeln begleitet war. Mit inniger Dankbarkeit denke ich an diese großartige Frau zurück.

Zie hoofdstuk 3.

7

Professor Hermann Rauhe
President van de Hamburgse Hochschule

In memoriam

Wir gedenken mit dieser Veranstaltung Prof. Annie Schoonus, die am 19. Juli nach langem, schweren en grausamen Leiden verstarb.
Ihre starke Persönlichkeit, ihre positive, zuversichtliche, in sich ruhende geistige und seelische Haltung ließ sie all dies mit Fassung und fast übermenschlicher Gelassenheit ertragen. Nach außen wirkte sie bis zum Schluß ausgelichen, harmonisch, von einer an Mozart erinnernden Heiterkeit in Angesicht des Todes: Auch sie hatte – trotz ihres unbändigen, zähen Willens zum Leben – sich mit ihm – dem Tod – angefreundet: Sie klagte nicht, sie bejahte ihn, um ihn geistig-seelisch zu überwinden. In diesem ihren Geiste verlief auch die Trauerfeier in ihrem holländischen Heimatort: Ich zitierte eine Stelle aus dem Lied,

das mit dem Titel Abschied dort gesungen wurde: „Ich weiß bestimmt, für mich lebt ein Verteidiger und schließlich tritt er doch auf Erden auf. Dann ändert sich mein Körper hier; ich schaue Gott in meinem Leibe. Den ich für mich ersehne, den sehe ich allein und niemand sonst; mag auch das Herz mir in der Brust hinschwinden...“.

Welch geeigneteren Text kann man sich zum Gedenken an Annie Schoonus vorstellen als die Sopranarie mit Rezitativ aus Mendelssohns „Elias“: „Ich bin ein Tröster. Weiche nicht, denn ich bin dein Gott! Ich stärke dich! Fürchte dich nicht, ich helfe dir! Denn ich bin der Herr, dein Gott, der zu dir spricht: Fürchte dich nicht!“.

Annie Schoonus genoß als international geschätzte Sängerin einen hervorragenden Ruf; vor allem in dramatischen Mezzo-Sopran-Partien der Verdi- und Wagner-Opern war sie sehr gefragt und erfolgreich. Sie sang fast alle großen Partien ihres Faches.
Sie gastierte mit diesen Partien (zu denen auch die Marie aus Alban Bergs „Wozzeck“ und die Judith aus Béla Bartóks „Herzog Blaubarts Burg“ gehörten) in den Opernhäusern Triest, Bremen, Würzburg, Hannover und Augsburg.

Nach einem Engagement am Theater in Regensburg was sie seit 1974 am Staatstheater Braunschweig als 1. Altistin für Mezzo- und Altpartien unter Vertrag. Dort feierte sie wahre Triumphe: Sie überzeugte durch ihre stimmliche Kompetenz und künstlerische Gestaltungskraft.
Sie war nicht nur als Sängerin, sondern als Mensch, als Persönlichkeit mit starker positiver Ausstrahlung nicht nur beim Publikum, sondern bei allen Bühnenangehörigen (sogar bei ihren Solistenkolleginnen und –kollegen) seht beliebt: Alle schätzten ihr verbindliches Wesen, ihre kommunikative, kontaktfreudige Art, ihre Offenheit, Freundlichkeit, Herzlichkeit, Geradlinigkeit und Aufrichtigkeit, Geselligkeit und Schlichtheit.

Annie Schoonus war sehr naturverbunden: Sie wanderte gern und häufig in den Bergen und an der See. Sie pflegte ihren eigenen Garten mit Liebe und Akribie. Sie beschäftigte sich nicht nur auf ihren Reisen intensiv mit Bildender Kunst.

Als älteste von insgesamt 9 Geschwistern trug sie schon als Kind und Heranwachsende stets viel Mitverantwortung für alle Geschwister: Das führte zu der ungewöhnlichen Reife ihrer Persönlichkeit, zu ihrem großen psychologischen und pädagogischen Geschick.

Annie Schoonus hat sich auch als Konzert- und Oratoriensängerin einen Namen gemacht. Durch Konzerte in zahlreichen westeuropäischen Städten wie Paris, Amsterdam, Rotterdam, Triest und Bologna wurde sie international bekannt.

1982 wurde Annie Schoonus auf eine Professur für Gesang an unsere Hochschule berufen. Sie war als Lehrerin äußerst begehrt und hatte einen enormen Zulauf an Schülern: Es waren ihre Professionalität, Souveränität, Sicherheit, ihr Einfühlungsvermögen, ihre Menschlichkeit, die faszinierte. Sie akzeptierte jeden Schüler in seiner jeweiligen Eigenart, Individualität und spezifischen Befindlichkeit. Trotz ihrer strengen und unerbittlichen Anforderungen und Ansprüche, trotz ihrer offenen, aber kompetenten Kritik fühlten sich ihre Schüler stets durch ihre überlegende Ruhe, ihre partnerschaftliche Zuwendung geborgen, gestützt, getragen, aufgehoben und bestätigt. Das förderte sie in ihrer künstlerischen und menschlichen Entwicklung optimal. Annie Schoonus war durch ihre eigene Disziplin Vorbild.

Das zeigte sich besonders während ihrer schweren Krankheit, die sie mit bewundernswerter Selbstdisziplin bewältigte. Sie klagte nie, sie bewältigte ihr Leiden still für sich. Sie wollte andere Menschen nicht belasten, nicht beunruhigen; schon gar nicht ihre Schüler, die sie bis zuletzt zu Hause unterrichtete, mit letzter Kraft. Sie ließ andere auch kaum merken, wie sehr sie der unerwartete Tod ihrer Mutter vor einem Jahr traf und erschütterte,
Dies nötigt uns allen größte Hochachtung ab! Sie wird unser aller Vorbild bleiben.

Zu ihren letzten Hauptfachschülern gehören Sönke Morbach und Christa Bonhoff. Ihre letzte Opernrolle sang Annie Schoonus mit großem Temperament und überzeugender Gestaltungskraft in „Der Besuch der alten Dame“ von Gottfried von Einem in Kiel (die Regie führte unsere MTR-Absolventin Kathrin Prick).

Zuvor hatte sie die Solopartie in Dieter Einfeldts „Gomorrha“ sehr überzeugend und eindrucksvoll gesungen.

Annie Schoonus was eine starke Persönlichkeit mit außergewöhnlich vielseitiger künstlerischer Erfahrung. Aufgrund ihrer harmonischen, liebenswürdigen Ausstrahlung, ihrer Disziplin und Kollegialität und ihrer hohen künstlerischen Kompetenz wurde sie sowohl von ihren Schülern als auch ihren Kollegen gleichermaßen geschätzt und geliebt.

Die Hochschule wird dem großen Menschen und der Künstlerin Annie Schoonus in Dankbarkeit verbunden bleiben und ihr stets ein ehrendes Gedenken bewahren.

Zie hoofdstuk 6.

Colofon

Samenstelling
Dit boek is het derde in een serie *Unentse Biografieën* onder eindverantwoordelijkheid van het Schrijversteam van ’t Schoor, heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel. Het Schrijversteam heeft de eindredactie voor haar rekening genomen. De leden van het Schrijversteam zijn Kees van Baest, Luud de Brouwer, Lia Clement – Verhoeven, Jan Denissen, Kees van Kempen, André van der Lee, Wim Maarse, Maris Philippa, Arjan Robben, Annie van Roessel – Kolen en Frank Scheffers.
Het werk voor de interviews, het verzamelen van herinneringen, het vinden, raadplegen en verwerken van documentatie, e.d. is gedaan door een kernteam bestaande uit Gonnie Beenakkers – Schoonus, Hein van den Berg en Kees van Kempen.

Bronnen
- Archief familie Schoonus
- Bäumler, Julia Annie Josefa, “Herinneringen aan mijn peettante Annie Schoonus”, maart 2017
- Beenakkers, Baldwin, herinneringen aan Annie Schoonus
- Blank, Michaela, herinneringen aan Annie Schoonus
- Bonhoff, Christa, herinneringen aan Annie Schoonus
- Bors - Schimek, Susi, herinneringen aan Annie Schoonus
- Braunschweig Zeitung, recensies
- Heye, Jan, interview 5 augustus 2016
- Morbach, Sönke, herinneringen aan Annie Schoonus, Elchingen, augustus 2016
- Peijnenborch, David, “Tante Annie, mijn peettante”, maart 2017
- Regenburger Zeitung, recensies
- Vervoord, Toos, interview, maart 2017
- Winkler-Lang, Anneliese, herinneringen aan Annie Schoonus, Regensburg, augustus 2016
- Witlox, André
- Witlox, zuster Giuseppe, herinneringen aan haar vriendschap met Annie Schoonus, 2016

Afbeeldingen
De meeste afbeeldingen zijn afkomstig van:
- Familie Schoonus
- ’t Schoor, heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel

Lay-out en druk
De lay-out is verzorgd door Arjan Robben
Het boek is gedrukt bij drukkerij ELKA Tilburg.

Oplage
175

Wiki Udenhout
Op Wiki Udenhout, in het keuzemenu de categorie Muziek in Udenhout, zijn enkele liederen, gezongen door Annie Schoonus, te beluisteren.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk **Pagina**

Voorwoord

Deel 1
Levensbeschrijving

1 Geboren op 2 juli 1931
Opgegroeid met muziek

2 Een stem uit duizenden
Conservatorium

3 Een jaar in de operaklas
In Wenen ontstond de liefde voor de opera

4 Hannover, Regensburg en Braunschweig
Operazangeres

5 Hochschule für Musik und Theater
Professor für Gesang te Hamburg

6 Overlijden op 19 juli 1992
Een zerk vol symboliek

Deel 2
Een beschrijving in tekst en beeld van de operacarrière van Annie Schoonus

Bijlagen
1 Genealogie Schoonus – Grimm
2 Originele Duitstalige herinneringen aan Annie Schoonus

Colofon